

PARTER

Klagande

1. Elibertus D.H.J. Oosthof
2. Rika Oosthof-Hondorp
Rumperyd 1
567 92 Vaggeryd

3. Lisa Hallgren
Tostarp
567 92 Vaggeryd

4. Mårten Karlsson
5. Malin Kleman
Uddebo Östergården 1
567 92 Vaggeryd

6. Skillingaryd/Vaggeryds Ornitologiska förening

7. Lina Wickström
8. Magnus Wickström
Vilohemsvägen 1
266 53 Vejbystrand

Motpart

1. Länsstyrelsen i Jönköpings län
551 86 Jönköping

2. Vaggeryds Vindbrukspark AB, 556753-3301
c/o Bay Ware Scandinavia AB
Frihamnsallén 8
211 20 Malmö

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Östergötlands län, Miljöprövningsdelegationens beslut 2022-03-23 i ärende nr 7337-2017, se bilaga 1

SAKEN

Tillstånd enligt miljöbalken till gruppstation för vindkraft på fastigheterna Uddebo 2:3, Ovdaskog 1:5, Byarums-Grytås 2:1 samt Pukarp 1:3 och 1:5 i Vaggeryds kommun

DOMSLUT

1. Mark- och miljödomstolen avvisar Skillingaryd/Vaggeryds Ornitologiska förenings överklagande.
 2. Mark- och miljödomstolen avslår övriga överklaganden.
-

BAKGRUND

Miljöprövningsdelegationen inom Länsstyrelsen i Östergötlands län (miljöprövningsdelegationen) meddelade den 23 mars 2022 Vaggeryds vindbrukspark AB tillstånd enligt miljöbalken till uppförande och drift av gruppstation för vindkraft på fastigheterna Uddebo 2:3, Ovdaskog 1:5, Byarums-Grytås 2:1 samt Pukarp 1:3 och 1:5 i Vaggeryds kommun. Tillståndet omfattar uppförande och drift av maximalt 5 vindkraftverk med en totalhöjd om maximalt 250 meter, på de positioner som i ansökan benämns V06, V07, V08, V09 och V10. Vindkraftverken får dock högst uppföras till en höjd motsvarande 510 meter över havet. Tillståndet gäller i 35 år från det att beslutet fått laga kraft.

Skillingaryd/Vaggeryds Ornitologiska förening, Lisa Hallgren, Magnus Wickström, Lina Wickström, Mårten Karlsson, Malin Kleman, Elibertus D.H.J. Oosthof och Rika Oosthof-Hondorp har överklagat MPD:s beslut till mark- och miljödomstolen.

YRKANDEN M.M.

Lisa Hallgren, Magnus Wickström, Lina Wickström, Mårten Karlsson, Malin Kleman, Elibertus D.H.J. Oosthof och Rika Oosthof-Hondorp yrkar i första hand att MPD:s beslut upphävs. I andra hand yrkar de att MPD:s beslut ändras så att vindkraftverken V06, V07 och V08 inte ges tillstånd och att det för övriga eventuella verk, V09 och V10, bestäms ett villkor med maximal ljudnivå om 35 dBA.

Magnus Wickström, Lina Wickström, Elibertus D.H.J. Oosthof och Rika Oosthof-Hondorp yrkar i tredje hand att en maximal ljudnivågräns på 35 dBA ska gälla för samtliga tillståndsgivna verk.

Elibertus D.H.J. Oosthof och Rika Oosthof-Hondorp anför bland annat följande. De äger fastigheten Rumperyd 1:12 som är belägen i nära anslutning till den tillståndsgivna vindkraftsetableringen.

Enligt bolagets karta omfattas deras hus av zonen för buller inom 35-40 dBA. Värdet om 40 dBA ska inte överskridas vid bostäder men om det ändå skulle visa sig vara så vid uppföljande mätningar är det för sent eftersom vindkraftverken redan då finns där.

Hon (Rika Oosthof-Hondorp) är överkänslig för lågfrekventa ljud. Under de senaste åren har man fått mer kunskap om de skador som orsakas av lågfrekvent buller men detta beaktades inte i beslutet (Läkartidningen 2013-08-06 m.m.).

Den fågelinventering som låg till grund för beslutet är från 2014. Under tiden därefter har mycket förändrats i området. De har ett stort fågelintresse och har under mer än 20 års tid regelbundet studerat fågellivet i området och kan bekräfta återkommande förekomst av kungsörn, röd glada, tjäder, orre, trana, kattuggla, sångsvan, strömstare, forsärla och törnskata m.m. inom de tillståndsgivna vindkraftverkens närområde. Vidare har de även observerat lodjur och utter.

Vindkraftverkens blad innehåller bland annat mycket bisfenol-A, som frigörs när vindkraftverken snurrar. Beräkningarna utgår från ca 4 000 plastpåsar per år runt ett vindkraftverk. Bisfenol-A kan enligt den Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet (Efsa) skada immunförsvaret. EU kommer att begränsa användningen av bisfenol-A (Svenska Dagbladet 2022-03-22).

Eftersom vindkraftverkens rotorblad är tillverkade av epoxi- och polyurethanhartser släpps många skadliga ämnen ut i miljön som ett resultat av följande erosion (t.ex. genom kontakt med regndroppar och hagel) frigörs skadliga ämnen. Epoxihartser och polyurethanhartser avgasar nästan kontinuerligt och är känsliga för fukt. Hårdarna (som är den andra komponenten i konstruktionen av rotorblad) innehåller vanligtvis mycket exotiska, giftiga ämnen, bland annat följande: titandioxid och kobolt. Dessa ämnen ingår nästan aldrig i riskbedömningen. Dessa ämnen ingår nästan aldrig i riskanalyserna och faroklasserna. Detta utgör en miljörisk.

Vetenskapliga studier har visat att erosion leder till att mikroplaster som innehåller isocyanater och andra ämnen som är cancerframkallande och allergiframkallande. Epoxi innehåller, i motsats till polyester epoxi 33 procent bisfenol A (BPA), som anses vara mycket skadligt för hälsan, särskilt när det hamnar i grundvattnet eller i livsmedelskedjan. Vindkraftverk är vanligtvis placerade högt ovanför åkrar, betesmarker med boskap och vattenkällor. Det finns alltså ett stort område som påverkas av utsläpp av skadliga ämnen. Det finns redan vetenskapliga bevis för att grundvattnet runt vindkraftverk är förorenat. Bisfenol-A kommer således inte bara att hamna i naturen utan även i grundvattnet. I området kring de planerade fem vindkraftverken finns det vattendrag och mossar som rinner ut i riktning mot bland annat Vaggeryd, men också i privata brunnar.

Etableringen riskerar att påverka hydrologin dels genom påverkan på grundvatten, dels genom påverkan på ytvatten. Grundvattnet riskerar främst att hotas vid kemikaliespill som tränger ned i marken.

Då flera skogsområden har värden knutna till ett fuktigt mikroklimat, exempelvis sumpskog, kan de även påverkas negativt av kanteffekter om skogen avverkas ända intill dessa.

Såvitt de (Elibertus D.H.J. Oosthof och Rika Oosthof-Hondorp) vet har ingen miljökonsekvensbeskrivning (MKB) gjorts. Detta krävs för den miljöfarliga verksamhet som storskalig vindkraft är. En MKB ska innehålla en fullständig redovisning av den miljöfarliga verksamhetens konsekvenser.

Deras hus, liksom andra hus i området, kommer att sjunka avsevärt i värde. Det finns en vetenskaplig studie om vindindustrins värdepåverkan på omgivande småhusfastigheter som grundas på 100 000 fastighetsförsäljningar under åren 2013 - 2018. Där framgår klart att värdepåverkan för enskilda småhusfastigheter beror på avstånd, antal verk och verkens höjd, och att värdepåverkan klingar av först efter 8 km. (Mats Wilhelmsson, KTH m.fl.).

Byggandet av vindkraftverkens fundament orsakar mycket omfattande skador på undergrundens struktur.

Det nämns att det blir fråga om transporter med cirka 7 000 lastbilar under en tidsperiod på två år. I genomsnitt tio lastbilar per dag fördelat över hela projektområdet. Denna beräkning förutsätter att arbetet utförs nästan varje dag under hela året, även under häckningstiden. Effekten av den lastbilstrafik som behövs för underhåll är inte medräknad. Dessa lastbilar (som drivs av diesel) orsakar mycket kväve- och koldioxidutsläpp samt utsläpp av tungmetaller. Detta är allt annat än miljövänligt och orsakar mycket skada på naturen och miljön. Dessutom kommer vägar att nyanläggas och förstärkas. De skador på natur och miljö som orsakas av detta är inte inkluderade i beslutet. Mycket skog behöver huggas ned för att möjliggöra den logistik som krävs för att bygga och underhålla vindkraftverk. En kolsänka som går förlorad och kommer att öka koldioxidutsläppen över ett antal år framåt i tiden.

Vindkraftverk medför en stor risk för skogsbränder. Vidare finns risk för skador orsakade av isflak som faller från vingarna.

De fem planerade vindkraftverken ger inte el till människor i området eller i Sverige, utan exporteras. BayWa vill bara producera och sälja energi, dvs. tjäna pengar, och har inget intresse av en levande miljö.

I MPD:s beslut anges att förslag till slutlig utformning ska lämnas in minst tre månader innan anläggningsarbetet påbörjas. Anledningen är att det bedöms återstå en del oklarheter angående vägdragning, naturvärden, strandskydd samt att bolaget inte genomfört samråd enligt kulturmiljölagen med länsstyrelsen. Det verkar som att byggnadstillstånd redan har beviljats eftersom ett företag inte börjar bygga tre månader efter att det har fått tillstånd. Då är det redan för sent.

Vindkraftverkens livslängd är ungefär tjugo år. Därefter återstår en hel del skrot, olja och andra förorenande produkter som också måste bortskaffas, vilket medför ytterligare skador på området.

Turismen är en viktig faktor i Vaggeryds kommun. Vindkraftverk gör inte området mer attraktivt.

Magnus Wickström och Lina Wickström anför bland annat följande. När deras familj för 45 år sedan etablerade sitt fritidsboende i byn Rumperyd var den avgörande faktorn den ro, stillhet och sällsynta tystnad som ännu präglar denna trakt. Deras fastighet, Rumperyd 1:11, är belägen i nära anslutning till den tillståndsgivna vindkraftsetableringen.

Byn Rumperyd ligger inom det unika opåverkade vildmarksliknande område som sträcker sig från Bondstorp i norr ned till Nyholm. Området pekas i Vaggeryds kommuns översiktsplan ut som ett stort opåverkat område enligt 3 kap. 2 § miljöbalken. Enligt översiktsplanen är tysta opåverkade områden med lägre exploateringsgrad som detta värda att bevara. Området fortsätter västerut i Gislaveds kommun, som i sin översiktsplan markerat området som ”olämpligt för vindbruk”.

I Vaggeryds kommuns översiktsplan anges ”Vindkraftverk ska placeras så att de inte medför en negativ påverkan på areella näringar, natur-, kultur- eller friluftsområden eller andra allmänna intressen. Hänsyn skall tas till lokala och regionala värden, till exempel det stora vildmarksliknande området mellan Bondstorp och Nyholm.”.

Kommunen har i sin antagna Vindbruksplan (sid. 49) klart och tydligt hållit fast vid att området har ett högt bevarandevärde och är mycket känsligt för vindkraft.

Några särskilda kriterier för vad som krävs för att ett område ska falla in under stadgandet i 3 kap. 2 § miljöbalken finns inte i lagstiftningen eller dess förarbeten

utöver att det ska vara ”stort” och ”inte alls eller endast obetydligt påverkat av exploateringsföretag eller andra ingrepp i miljön”. Att dessa både kriterier här är uppfyllda är uppenbart.

Det är säkerligen riktigt att området från början inte pekades ut specifikt ”med vindkraft i åtanke”. Man syftade självfallet på att skydda området från alla former av ingrepp i miljön.

MPD förefaller i sitt beslut inte ha beaktat den väsentliga påverkan på det unika opåverkade vildmarksliknande området som den nu tillståndsgivna vindkraftsetableringen kommer att innebära.

Områdets vildmarkskaraktär kan omöjligen förbli opåverkat enligt lydelsen i 3 kap. 2 § miljöbalken om sex vindkraftverk med en totalhöjd på 250 m etableras i nära anslutning till områdets östra gräns. Det ska också noteras att Vaggeryds kommun anser att området till stor del är att betrakta som ”högriskområde” för fåglar, något som ytterligare förstärker det olämpliga i den tillståndsgivna vindkraftsetableringen i direkt anslutning till det opåverkade vildmarksliknande området.

Avslutningsvis konstateras att MPD i sitt tillstånd angett att den ekvivalenta ljudnivån från vindkraftsanläggningen utomhus vid bostäder inte får överstiga 40 dBA. Vaggeryds kommun skriver i sin Vindbruksplan (sid. 33) att ett riktvärde på 35 dBA ekvivalent ljudnivå utomhus inte bör överskridas vid bostäder.

Även i Naturvårdsverkets normer för områden där ljudmiljön är särskilt viktig anges maxgränsen 35 dBA (se ”Riktvärden för ljud från vindkraft”).

Det lägre maxgränsvärdet på 35 dBA får anses särskilt viktigt att försvara för en vindkraftsetablering som ska placeras i direkt anslutning till ett utpekade område enligt 3 kap. 2 § miljöbalken.

Vindkraftsetableringen kommer att medföra buller- och ljusstörningar samt även minskade fastighetsvärden etc. MPD har inte beaktat hur buller från vindkraftsetableringen påverkar vildmarksområdet. Detta är en uppenbar brist.

En av dem (Magnus Wickström och Lina Wickström) lider av en dokumenterad tinnituskada. Olika typer av hög- eller lågfrekventa ljud är då besvärande. Även om det inte finns några säkra rapporter om att vindkraftsbuller skulle orsaka tinnitus är det dock fullt klart att varje form av buller medför ett ökat obehag för den som redan drabbats av tinnitus.

Mårten Karlsson och Malin Kleman anför bland annat följande. Deras fastighet, Uddebo 7:2, är belägen inom 35-40 dBA-zonen på bullerkartan. Begränsningsvärdet 40 dBA ska inte överskridas vid bostäder och enligt kommunens vindkraftsplan är begränsningsvärdet 35 dBA.

Att utreda vindkraftverkens ljudavgivning när verken redan är uppförda är felaktigt. Om uppföljande mätningar visar att det rekommenderade värdet 40 dBA stadigvarande överskrids på ett sätt som inte kan accepteras ska det enligt beslutet vidtas åtgärder. Enligt beslutet är en första åtgärd att utreda om vindkraftsverkets ljudavgivning är abnorm på grund av fel i vindkraftverket. När vindkraftverken redan är byggda är det dock för sent. Bullernivån bör utredas vidare för att till 100 procent säkerställa att nivåerna inte överstiger begränsningsvärdet. De flesta hus i området är äldre trähus vilka inte stänger ute ljudet på samma vis som nya hus.

Under de senaste åren har man fått mer kunskap om de skador som orsakas av lågfrekvent buller, t.ex. om amplitudmodulering m.m. Frågan är vidare hur påverkas vilt, lantbruksdjur och sällskapsdjur som har ett annat hörselområde. Detta beaktades inte i beslutet.

Fågelinventeringen som gjordes 2014 är inaktuell och bör revideras.

I Uddebo finns riksintresse för naturvård, vilket skulle kunna skadas av utsläpp av bisfenol-A från vindkraftverken.

Värdeminskning på fastigheter i närområdet vid vindkraftsbyggnation bör tas i beaktning. Det finns en vetenskaplig studie gjord på KTH om vindindustrins värdepåverkan på fastigheter i närområde. Flera fastigheter är lokaliserade inom 2 km och det blir ett hårt ekonomiskt slag mot ägarna.

Lisa Hallgren anför bland annat följande. Det aktuella företaget vill bara tjäna pengar och bryr sig inte om miljön eller dem, annars hade företaget försökt upprätta någon form av kontakt med grannarna. Om företaget bygger fem vindkraftverk så är frågan hur hon och grannarna ska veta att företaget inte kommer driva igenom de andra verken de planerat för tidigare. I så fall kommer de att bo mitt i en vindkraftspark.

De köpte gården förra året i god tro om att kontrakten med vindkraften inte skulle bli av.

Från början planerades 150 meter höga vindkraftverk men nu vill företaget ha dem 250 meter höga. Ett av verken blir så högt att det kan falla ner på vägen. Det är fråga om mark som klassats som Nordens största spelplats för tjäder.

Det är fråga om ett fantastiskt fågelliv med örnar, svanar, ugglor, hägrar, tjäder, orre med mera. Det finns även mycket vilt som lo, varg, älgar och rådjur med mera. Det finns även vattensalamandrar och hasselmöss. Detta vill hon och grannarna bevara och inte gå miste om. De har inte fått någon som helst information av vindkraftsbolaget om miljöpåverkan eller bullerpåverkan etc.

Hon bor i Tostarp, cirka 2 300 m från närmsta verk. Hennes föräldrars hus i Ovdaskog ligger närmre verken. De har äldre trähus och hon är rädd att bullernivåerna kommer bli stressande för dem, barnen och deras djur. De bor precis bredvid det tysta området, det är så ovanligt med en plats som är så tyst.

Det ekonomiska värdet på hus i närheten kommer att sjunka då vindkraft byggts i närområdet. Frågan är vem som ska stå för den förlusten om de behöver flytta.

Genom ett tidigare ombud anför **Lisa Hallgren, Magnus Wickström, Lina Wickström, Mårten Karlsson, Malin Kleman, Elibertus D.H.J. Oosthof och Rika Oosthof-Hondorp** bland annat följande. De äger fastigheter som är belägna i nära anslutning till den tillståndsgivna vindkraftsetableringen.

MPD verkar helt och håller ha förbisett närheten till det opåverkade vildmarksliknande området som sträcker sig från Bondstorp i norr ned till Nyholm. Inte någonstans verkar bullerpåverkan längs områdets gränslinje vara redovisat. Detta förefaller vara en uppenbar brist i underlaget.

I kommunens översiktsplan från år 2012 pekas området ut som ett stort opåverkat område enligt 3 kap. 2 § miljöbalken. Det är värt att notera att detta är det enda området i hela kommunen som lyfts fram som ett sådant område. Området fortsätter västerut i Gislaveds kommun, som i sin översiktsplan 2016 markerat området som ”olämpligt område för vindbruk”.

Denna typ av områden ska enligt miljöbalken så långt som möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt påverka områdenas karaktär.

Vaggeryds kommun har i sin Vindbruksplan på ett tydligt sätt fastslagit att området har ett högt bevarandevärde och är mycket känsligt för vindkraft.

MPD har inte beaktat den väsentliga påverkan på det opåverkade vildmarksliknande området som den nu tillståndsgivna vindkraftsetableringen kommer att innebära.

Områdets vildmarkskaraktär kan omöjligen förbli opåverkat enligt lydelsen i miljöbalken om fem vindkraftverk med en totalhöjd på 250 m etableras i nära anslutning till områdets östra gräns. Vaggeryds kommun anser dessutom att

området till stor del är att betrakta som ”högriskområde” för fåglar. Detta utgör ytterligare en omständighet som får de tillståndsgivna vindkraftverkens placering nära det opåverkade vildmarksliknande området att framstå som direkt olämpligt. Att vindkraftverkens vingar utgör en direkt kollisionsfara för fåglar är oomtvistat. Vaggeryds kommun beskriver i sin Vindbruksplan en särskild risk för just rovfåglar och tranor i närhet av vindkraftverk.

MPD konstaterar i sitt tillstånd att det gjorts en fågelutredning (Calluna AB) för åtta år sedan och en skrivbordsutredning (Ecocom) för kungsörn. Den ena utredningen är alltså en skrivbordsutredning och den andra är nu åtta år gammal. Uppgifter från boende i området och från lokala ornitologer bör väga tungt då de har en aktuell förankring i de verkliga förhållandena på platsen baserade på decennier av fågelobservationer. Kungsörnen är, enligt uppgift från den lokala ornitologföreningen sedan ett tjugotal år etablerad i de västar delarna av Jönköpings län och dess kärnområde kan i grova drag ramas in med väg 40 i norr, väg E4 i öster, väg 151 i söder och Nissastigen i väster. Detta område anses ha de förutsättningar som krävs för att uppfylla kungsörnens behov för häckande, flyttande och övervintrande individer. Det stora tysta opåverkade ”vildmarksområdet” mellan Nyholm och Bondstorp utgör en del av detta område.

Andra fågelarter som enligt den lokala ornitologföreningen har goda stammar i detta vildmarksområde är skogshöns, tjäder, orre och järpe. Arter som också utgör föda åt kungsörnen. Det är i bygden välkänt att tjädern har återkommande lekplatser väster om Ovdaskogsvägen, i nära anslutning till verken V08 och V09. Detta bekräftas även av den lokala ornitologföreningen.

Det är också välkänt att orren har spelplatser utanför Uddebo (norr om V06), vilket också nämns i fågelutredningen som MPD har till grund för sitt beslut.

Det är i bygden också känt att närområdet för de tillståndsgivna vindkraftverken sedan decennier är en plats dit tranor årligen återkommer med sina ungar. Vaggeryds kommun bekräftar kännedom om det rika fågellivet i det stora tysta

opåverkade ”vildmarksområdet” mellan Nyholm och Bondstorp genom att i Vindbruksplanen (sid. 49) fastslå att området sammanfaller till stor del med ett ungefärligt ”högriskområde” för fåglar. Vaggeryds kommun konstaterar vidare i Vindbruksplanen (sid. 48) att det framstår tydligt att lokalisering av vindkraftverk med respektavstånd till s.k. högriskområden är den i särklass viktigaste faktorn för att undvika påtagligt negativa effekter på fågellivet. De nu tillståndsgivna verken står alltså i direkt anslutning till ett sådant utpekat ”högriskområde” för fåglar.

Man kan befara att en vindkraftsetablering i området kan få en negativ påverkan på beståndet av kungsörn i område. Det tycks också finnas en osäkerhet kring detta i den skrivbordsutredning (Ecocom) som MPD hänvisar till i sitt beslut. I den utredningen talas om att risken för negativ påverkan på populationen av kungsörn är högre i den planerade anläggningens västra delar än i dess östra delar. De förefaller alltså inte ge uttryck för att riskerna är låga i det nu tillståndsgivna området – bara att de är lägre än i de västra delarna. Det kan konstateras att de sakkunniga är mycket försiktiga i den slutsats som ligger till grund för MPD:s beslut.

MPD har i sitt tillstånd angett att ljudnivån från vindkraftsanläggningen utomhus vid bostäder inte får överstiga 40 dBA. Vaggeryds kommun skriver i sin Vindbruksplan (sid. 33) att ett riktvärde på 35 dBA utomhus inte bör överskridas vid bostäder. Naturvårdsverket rekommenderar 35 dBA vid tysta friluftsområden som finns angivna i en kommuns översiktsplan (Naturvårdsverkets ”Vägledning om buller från vindkraft”, sid. 11-12).

Det lägre maxgränsvärdet på 35 dBA får anses särskilt viktigt att försvara för en vindkraftsetablering som ska placeras i direkt anslutning till ett friluftsområde som dessutom är utpekat som ett område enligt 3 kap. 2 § miljöbalken.

I Vaggeryds kommuns Vindbruksplan anges ett respektavstånd på minst fyra gånger den totala vindkraftsverkshöjden till bebyggelse. Som framgår av en ingiven tabell (se bilaga till aktbilaga 29 – mark- och miljödomstolens anmärkning) är avståndet mellan merparten av verken och den närmaste bebyggelsen i många fall mindre än

fyra gånger verkshöjden (250 m). Särskilt korta avstånd föreligger till fastigheten "Björkö", Uljeshult 1:9. Att göra avkall på respektavståndet innebär även en klar risk för att de teoretiskt uppskattade maximala bullervärdena vid bebyggelse inte kommer att kunna klaras i praktiken. Det är djupt olyckligt att tillståndet medger uppförande av 250 m höga vindkraftverk utan att som ett minimum beakta respektavståndet på fyra gånger verkshöjden.

DOMSKÄL

Skillingaryd/Vaggeryds Ornitologiska förenings överklagande ska avvisas

Mark- och miljödomstolen har den 2 maj 2022 förelagt Skillingaryd/Vaggeryds Ornitologiska förening att till domstolen skicka in protokoll m.m. som styrker att den som undertecknat föreningens överklagande är behörig att företräda föreningen. Vidare förelades föreningen att precisera vad föreningen yrkar. Dessutom skulle föreningen ge in handlingar som visar att föreningen uppfyller kraven gällande talerätt för miljöorganisationer (16 kap. 13 § miljöbalken). Eftersom ingen komplettering inkommit har mark- och miljödomstolen den 28 juni 2022 påmint föreningen om att inkomma med handlingar. Den 9 september 2022 kontaktades föreningens ordförande som då bekräftade att föreningen tagit emot domstolens förelägganden om kompletteringar.

Mark- och miljödomstolen noterar att någon komplettering inte har inkommit från Skillingaryd/Vaggeryds Ornitologiska förening. Det är därför inte möjligt för domstolen att avgöra om den som undertecknat föreningens överklagande är behörig att företräda föreningen. Vidare är det inte möjligt för domstolen att avgöra om föreningen uppfyller de krav som gäller för att ha talerätt som miljöorganisation. Med hänsyn till det nämnda ska föreningens överklagande avvisas.

Ramen för mark- och miljödomstolens prövning

Bolagets ursprungliga ansökan omfattade tillstånd till uppförande och drift av högst 27 vindkraftverk. Vaggeryds kommun tillstyrkte dock endast sju verk (V03, V04, V06, V07, V08, V09 och V10). Under ärendets handläggning hos MPD har bolaget framställt alternativa yrkanden vad gäller antal verk (13 verk, 9 verk eller 7 verk)

som ska få uppföras. MPD kom slutligen att bevilja tillstånd för 5 verk (V06, V07, V08, V09 och V10).

Med hänsyn till instansordningsprincipen begränsas mark- och miljödomstolens prövning till de 5 vindkraftverk som är tillståndsgivna av MPD. Domstolen kan således inte ta hänsyn till att det eventuellt i framtiden kan inkomma en ny ansökan avseende uppförande av fler vindkraftverk i aktuellt område. En sådan ny ansökan får i så fall hanteras på sedvanligt sätt och kan så småningom eventuellt komma under mark- och miljödomstolens prövning efter överklagande.

Information angående verksamheten till omkringboende

Klagande har invänt om att de inte har fått någon information om miljöpåverkan m.m. Mark- och miljödomstolen noterar dock att av utredningen framgår att bolaget inför ansökan om tillstånd har hållit samråd vid flera olika tillfällen med olika myndigheter och berörda enskilda. Därutöver har en utökad krets informerats genom kungörelse i tidningar. Vidare har samrådsunderlaget varit tillgängligt hos bolaget för den som önskat ta del av detta. Under samrådet har det inkommit synpunkter från bl.a. Magnus Wickström, Elibertus D.H.J. Oosthof och Rika Oosthof-Hondorp.

Efter att bolagets ansökan om tillstånd inkom till MPD har ansökan tillsammans med MKB:n kungjorts i tidningar. Härigenom har det funnits möjlighet för den som är berörd att hos länsstyrelsen eller aktförvararen hos Vaggeryds kommun ta del av ansökan med tillhörande utredningar.

Med hänsyn till det ovan anförda föranleder därför invändningen om avsaknad av information om miljöpåverkan m.m. inte att det överklagade beslutet ska upphävas.

Miljökonsekvensbeskrivning

Klagande har invänt om att det saknas MKB. Mark- och miljödomstolen noterar dock att det finns en sådan. Vidare har MPD i det överklagade beslutet godkänt den upprättade MKB:n.

Lokalisering av vindkraftverken

MPD har godkänt att 5 vindkraftverk uppförs med placering som anges i en bilaga till beslutet. Efter godkännande från Försvarmakten får vindkraftverken placeras inom en radie av 100 meter från respektive turbinposition.

De 5 vindkraftverken (V06-V10) är avsedda att uppföras i ett område väster/sydväst om Vaggeryd, vilket är öster om det s.k. opåverkade området som finns längre västerut.

Av Vaggeryds kommuns vindbruksplan (Tematiskt tillägg till Vaggeryds kommuns översiktsplan) framgår att de 5 verken kommer att placeras i ett område som enligt planen pekas ut som potentiellt lämpligt område för sådan verksamhet. Vindbruksplanen är inte juridiskt bindande men har ändå intresse vid bedömningen av om en plats är lämplig eller inte.

Riksintresse naturvård och orört område

Klagande har hänvisat till att det i Uddebo (nord/nordväst om vindkraftverk V06 och V07) är fråga om riksintresse för naturvård. Mark- och miljödomstolen noterar att det är drygt 1 km mellan de nämnda vindkraftverken och riksintresset.

Den av MPD godkända lokaliseringen är belägen utanför det av kommunen utpekade ”Stort opåverkat område mellan Nyholm och Bondstorp” enligt 3 kap. 2 § miljöbalken (se Vaggeryds kommuns översiktsplan 2012).

Det har inte framkommit att de 5 vindkraftverken kommer att medföra sådan påverkan på naturvården eller det orörda området att tillståndet ska upphävas av den anledningen. Dvs. det är inte fråga om påtaglig skada (3 kap. 2 § miljöbalken).

Buller

MPD har som villkor 4 angivit att ”Den ekvivalenta ljudnivån från vindkraftsanläggningen får utomhus vid bostäder inte överstiga 40 dBA. Den

ekvivalenta ljudnivån ska kontrolleras genom närfältsmätningar och beräkningar eller genom immissionsmätningar vid bostäder. Inom ett år från det att vindkraftsanläggningen tagits i drift eller vid den senare tidpunkt som tillsynsmyndigheten bestämmer ska en kontroll av den ekvivalenta ljudnivån utföras. Kontroll ska därefter ske så snart det skett förändringar i verksamheten som kan medföra att värdet riskerar att överskridas eller när tillsynsmyndigheten anser att kontroll av ljudnivån är befogad.”.

Av villkor 12 i MPDs beslut framgår att verksamheten ska kontrolleras enligt ett program, bl.a. vad avser kontroll av ljudnivå.

Enligt fast praxis får den ekvivalenta ljudnivån från vindkraftsanläggning utomhus vid bostäder inte överstiga 40 dBA. Vad Vaggeryds kommun har angivit i vindbruksplanen om att 35 dBA inte bör överskridas vid bostäder är inte juridiskt bindande och föranleder ingen annan bedömning än att det är 40 dBA som gäller.

Klagande har invänt mot att det är felaktigt att utreda bullerpåverkan när verken redan är uppförda. Mark- och miljödomstolen noterar emellertid att det finns en beräkning av ljud från vindkraft, 2016-05-30. Av den beräkningen framgår att begränsningsvärdet om 40 dBA inte ska överskridas vid de klagandes bostäder. Samma sak gäller det stora orörda området i väster. Vad gäller fågelpopulationer har i praxis godtagits buller upp till 45 dBA.

I närheten av de aktuella vindkraftverken finns det dessutom annan bebyggelse och vägar samt en bergtäkt som genererar buller. Det aktuella området är således redan idag utsatt för visst buller.

Att kontroll av ljudnivån ska göras inom ett år från det att anläggningen tagits i drift är en säkerhetsåtgärd och inget ovanligt i denna typ av ärenden. Om det vid kontrollen skulle visa sig att ljudnivån vid bostäder, trots tidigare beräkningar, överstiger 40 dBA ankommer det på tillsynsmyndigheten och bolaget att vidta erforderliga åtgärder för att värdet fortsättningsvis inte ska överskridas.

Sammantaget gör mark- och miljödomstolen bedömningen att buller från de 5 vindkraftverken inte är av sådan omfattning att det hindrar beviljat tillstånd.

Lågfrekvent ljud

MPD har som villkor 5 angivit att lågfrekvent ljud inomhus i bostadsrum får på grund av verksamheten inte överstiga vissa av MPD angivna värden (se villkor 5 i MPD:s beslut). De av MPD angivna värdena stämmer med praxis (Mark- och miljööverdomstolens dom den 16 april 2020 i mål M 9995-19). Skäl saknas därför att ändra denna del av beslutet.

Ljustörningar

Ifråga om hinderbelysning har MPD i villkor 7 föreskrivit att ”Hinderbelysningen ska om möjligt avskärmas och ljusintensiteten reduceras så mycket som gällande lagstiftning medger. Blinkande ljus på vindkraftverken ska synkroniseras inom verksamhetsområdet.”. Mark- och miljödomstolen bedömer att detta villkor är i enlighet med praxis och bör vara fullt tillräckligt för att oacceptabla ljustörningar inte ska uppkomma för de närboende. På den höjd som hinderbelysning blir placerad på respektive vindkraftverk utgör ett blinkande ljus inget problem för nattaktiva insekter eller fladdermöss. Dessutom skyddas fladdermöss genom s.k. BAT-mode på vindkraftverken i och med villkor 9 i MPD:s beslut.

Inventering av djur

De klagande har invänt mot inventeringen av djur i aktuellt område.

I ärendet hos MPD finns det inventeringar utförda vad gäller bl.a. kungsörn, tjäder, orre och trana. Enligt inventeringen från år 2014 förekommer tjäder och orre spritt över det inventerade området. Vid en mosse finns en spelplats för orre. Enligt inventeraren bör någon typ av skyddszon bli aktuell där. Eftersom bolaget hos MPD har åtagit sig att inte genomföra byggnadsarbeten inom en kilometer från spelplats för orre under perioden från den första veckan i april till slutet av maj bedömer

mark- och miljödomstolen att denna fågelart inte motiverar ett upphävande av beviljat tillstånd.

Inventeraren har observerat tjäder spritt över mossarna i det inventerade området. Inga större spelplatser har dock identifierats av inventeraren. De observationer som gjordes bestod av enstaka tuppar och därför bedömer inventeraren risken för störning som liten. Mark- och miljödomstolen instämmer i denna bedömning. Under 2019 gjordes en kompletterande utredning av tjäder som inte föranleder annan bedömning.

När det gäller trana så har denna art observerats inom det inventerade området och det är enligt inventeraren troligt att ett eller flera par häckar inom området. Mark- och miljödomstolen noterar dock att det inte framkommer att det är i närheten av de nu aktuella 5 vindkraftverken som häckning sker.

Även örn har varit föremål för inventering år 2014. Ingen bo- eller häckningsplats hittades inom det aktuella området utan gjorda observationer av inventerarna bedömdes sannolikt gälla fåglar med bon/häckningsrevir utanför området och som passerar förbi området under sina födosök. År 2019 gjordes en kompletterande skrivbordsutredning för kungsörn. I den utredningen görs slutsatsen att det inte finns uppgifter om boplatser för kungsörn inom projektområdet eller inom tre km från den planerade anläggningen. Enligt utredningen är det en rimlig slutsats att risken för negativ påverkan på den lokala populationen är lägre i projektområdets östra delar (inom vilken de aktuella 5 vindkraftverken är avsedda att uppföras – mark- och miljödomstolens förklaring). Enligt utredningen bör det vara möjligt med etablering av vindkraftverk i den planerade anläggningens östra delar.

Mark- och miljödomstolen bedömer att förekomsten av förbipasserande örn i nu aktuellt område inte motiverar ett upphävande av tillståndet för de 5 vindkraftverken.

Angående vad klagande anför om att vingarna på vindkraftverken utgör kollisionsfara för fåglar bedömer mark- och miljödomstolen att det inte är av sådan omfattning att det hindrar beviljat tillstånd.

Vindkraftverkens blad och ev. skadliga ämnen

Klagande har invänt om att det sprids skadliga ämnen från vindkraftverkens blad.

Naturvårdsverket har angående Bisfenol-A anfört bland annat följande. Bisfenol A används i framställningen av den epoxi som finns i vindkraftverkens rotorblad. Det kan finnas små mängder oreagerat bisfenol kvar i epoxin som kan läcka ut om det utsätts för mycket höga temperaturer. Bisfenol A bryts ner i vatten och utsöndras snabbt i människan och ansamlas inte i djur och växter i någon större mängd, inklusive människor. Under driftsfasen är halterna av Bisfenol A utanför området för verken på så låga nivåer att de inte är mätbara. Vid nedmontering av vindkraftverken efter avslutad drift finns lagkrav på lämplig hantering av alla material för att förebygga läckage av farliga ämnen till miljön (se <https://naturvardsverket.se/amnesomraden/vindkraft/fragor-och-svar-om-vindkraft/>).

När det gäller mikroplaster har Naturvårdsverket anfört följande. Det fåtal mätningar och vetenskapliga studier som finns, visar inte att vindkraftverk skulle vara en viktig källa till utsläpp av mikroplast. Oavsett om de beräkningar som används kommer från branschen eller från andra aktörer, är slutsatsen att vindkraft i jämförelse med andra källor sannolikt bidrar med försumbara mängder mikroplast (se <https://naturvardsverket.se/amnesomraden/vindkraft/fragor-och-svar-om-vindkraft/>).

Mark- och miljödomstolen bedömer att det inte finns skäl att frågå vad Naturvårdsverket uppger ifråga om Bisfenol-A och mikroplaster. Klagandes invändningar i denna del föranleder ingen annan bedömning.

Påverkan på grundvatten till följd av kemikalier

Ifråga om kemikalier har MPD i villkor 8 föreskrivit att kemiska produkter och farligt avfall ska förvaras väl uppmärkta och hanteras på sådant sätt att förorening av mark och vatten inte riskeras. Skäl att ändra detta till följd av vad de klagande har anfört har inte framkommit.

Lastbilstrafik

De klagande har invänt angående störningar till följd av den lastbilstrafik som uppförandet av vindkraftverken kommer att generera.

Transporter till och från en miljöfarlig verksamhets anläggningar kan utgöra ett s.k. följdföretag som ska beaktas vid en prövning av den miljöfarliga verksamheten. Enligt 16 kap. 7 § miljöbalken ska vid tillståndsprövningen av en viss verksamhet hänsyn också tas till andra verksamheter som kan antas bli behövliga för att verksamheten ifråga ska kunna utnyttjas på ett ändamålsenligt sätt.

Av förarbetena till nämnda bestämmelse framgår att, när en verksamhet tillståndsprövas, det i bedömningen av om verksamheten ska få komma till stånd och på vilka villkor detta ska få ske bör beaktas även följdföretag som nödvändiggörs av den ansökta verksamheten, t.ex. vägar (prop. 1997/98:45, del 2, sid. 208).

Uppförandet av vindkraftverken kommer enligt sökanden att generera ett antal lastbilstransporter under en begränsad period. Om samtliga 27 vindkraftverk skulle ha uppförts hade det enligt sökanden blivit fråga om cirka 7 000 lastbilstransporter under en period om två år och i genomsnitt cirka 10 lastbilar per dag. Eftersom MPD:s tillstånd enbart omfattar 5 vindkraftverk bör det enligt mark- och miljödomstolens bedömning bli fråga om ett betydligt antal färre lastbilstransporter per år. Bolaget har hos MPD uppgett att vid val av transportvägar kommer bostäder att undvikas i möjligaste mån. Mark- och miljödomstolen bedömer att följdverksamheten i form av lastbilstransporter m.m. är acceptabel och inte strider mot miljöbalken.

Fara till följd av skogsbränder, iskast m.m.

Det är alltid verksamhetsutövaren, dvs. bolaget, som ansvarar för säkerheten vid miljöfarlig verksamhet, i detta fall vindkraftverken. Sökanden har vad gäller iskast hos MPD uppgett att om det visar sig föreligga ett behov så kan avisningssystem installeras på vindkraftverken. Mark- och miljödomstolen instämmer i MPD:s bedömning att det inte är nödvändigt med ytterligare villkor gällande säkerhetsfrågor. Vad klagande har anfört om risk för iskast, skogsbränder och att vindkraftverk kan falla över närliggande vägar motiverar inte en annan bedömning.

Slutlig utformning och placering

MPD har i överklagat beslut, som villkor 3, angivit bland annat att ”Förslag till slutlig placering av vindkraftverk, väg- och ledningsdragningar, placering av uppläggnings- och uppställningsytor, transformatorstationer med mera, ska lämnas till tillsynsmyndigheten för samråd senast tre månader innan anläggningsarbeten påbörjas.”. Mark- och miljödomstolen noterar att ett sådant villkor är allmänt förekommande i aktuella typer av tillstånd. Härigenom får bolaget viss nödvändig flexibilitet för den slutliga utformningen av verksamheten. Flexibiliteten är dock begränsad på så sätt att tillsynsmyndigheten genom delegation från MPD har möjlighet att föreskriva ytterligare villkor som kan behövas med anledning av den föreslagna slutliga placeringen och annan infrastruktur.

Verksamheten upphör

Klagande har hänvisat till att när verksamheten upphör återstår det en hel del skrot, olja och andra förorenande produkter som också måste bortskaffas, vilket medför ytterligare skador på området.

MPD har i villkor 11 angivit ”När verksamheten i sin helhet eller i någon del upphör ska detta i god tid dessförinnan anmälas till tillsynsmyndigheten. Då verksamheten upphört ska vindkraftverken, maskinhus, transformatorer och ledningar, samt annan utrustning tas bort. Eventuella kemiska produkter och farligt avfall ska tas omhand på sådant sätt som tillsynsmyndigheten bestämmer. Återställande av vägar ska ske i samråd med tillsynsmyndigheten. Verksamheten

ska anses som nedlagd om elproduktion inte har bedrivits under ett år, eller om giltigt tillstånd inte föreligger. Som nedlagd verksamhet räknas även del av anläggningen, såsom enskilda vindkraftverk, som varaktigt tas ur drift. Avvecklingen av verksamheten ska ske i samråd med tillsynsmyndigheten och vara genomförd i sin helhet vid tillståndstidens utgång.”.

Vidare har MPD uppställt krav på att bolaget ska ställa ekonomisk säkerhet för att säkerställa avslutnings- och återställningsåtgärder genomförs då verksamheten upphör. Ett belopp om minst 1 250 000 kr per verk ska ställas.

Mark- och miljödomstolen bedömer att det inte framkommit skäl att ändra det överklagade beslutet i ovan nämnda delar då avveckling av verksamheten är tillräckligt reglerat i tillståndet.

Eventuell påverkan på fastighetsvärden

Klagande har invänt om att värdet på fastigheterna i aktuellt område kommer att påverkas negativt om vindkraftverk uppförs i dess närhet. Frågan om eventuell värdeminskning kan dock inte hanteras inom ramen för ett tillstånd enligt 9 kap. miljöbalken, vilket det är fråga om i detta mål. Invändningen föranleder därför ingen kommentar från mark- och miljödomstolens sida.

Övrigt

Vad de klagande i övrigt har anfört, och som inte särskilt har bemötts ovan av mark- och miljödomstolen, föranleder ingen annan bedömning än att överklagandena ska avslås.

Sammanfattning

Bolagets ansökan avsåg 27 vindkraftverk. Vaggeryds kommun tillstyrkte enbart sju av vindkraftverken. MPD beviljade endast tillstånd för 5 vindkraftverk. Mark- och miljödomstolen bedömer att MPD haft fog för sitt beslut då dessa 5 vindkraftverk inte kommer i konflikt med kungsörn, tjäder och andra höga naturvärden.

Domstolen instämmer därför i MPD:s väl motiverade bedömning att verksamheten i form av 5 vindkraftverk (V06, V07, V08, V09 och V10) går att förena med en från allmän synpunkt lämplig användning av mark- och vattenresurser samt med den för området gällande översiktsplanen. Överklagandena ska således avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (MMD-02)

Överklagande senast den 20 mars 2023.

Urban Lund

Carl-Philip Jönsson

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Urban Lund, ordförande, och tekniska rådet Carl-Philip Jönsson samt de särskilda ledamöterna Börje Andersson och Margareta Öhrn. Målet har handlagts av beredningsjuristen Nils Dahlström.

Miljöprövningsdelegationen

Vaggeryds Vindbrukspark AB
c/o Bay Ware Scandinavia AB
Frihamnsallén 8
211 20 MalmöVÄXJÖ TINGSRÄTT
4:2INKOM: 2022-04-27
MÅLNR: M 2077-22
AKTBIL: 8

Tillstånd enligt miljöbalken till gruppstation för vindkraft

Verksamhetskod enligt miljöprövningsförordningen (2013:251): 40.90

Beslut

Tillstånd

Miljöprövningsdelegationen inom Länsstyrelsen meddelar Vaggeryds vindbrukspark AB (organisationsnummer 556753-3301) tillstånd enligt miljöbalken (1998:808) till uppförande och drift av gruppstation för vindkraft på fastigheterna Uddebo 2:3, Ovdaskog 1:5, Byarums-Grytås 2:1 samt Pukarp 1:3 och 1:5 i Vaggeryds kommun.

Tillståndet omfattar uppförande och drift av maximalt 5 vindkraftverk med en totalhöjd om maximalt 250 meter, på de positioner som i ansökan benämns V06, V07, V08, V09 och V10. Vindkraftverken får dock högst uppföras till en höjd motsvarande 510 meter över havet.

Tillståndet gäller i 35 år från det att beslutet fått laga kraft.

Miljöprövningsdelegationen godkänner enligt 6 kap. miljöbalken den upprättade miljökonsekvensbeskrivningen i ärendet.

Miljöprövningsdelegationen avslår ansökan såvitt avser uppförande och drift av de övriga vindkraftverk som omfattas av bolagets huvudyrkande samt de alternativa yrkandena benämnda A, B och C.

Vidare avslår Miljöprövningsdelegationen yrkandet om ytterligare igångsättningsstid, utöver fem år.

Villkor

För tillståndet gäller följande villkor:

Allmänt

1. Om inte annat föreskrivs i villkoren nedan, ska verksamheten bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad sökanden har

angivit i ansökningshandlingarna och i övrigt i ärendet angivit eller åtagit sig.

2. Vindkraftverken ska placeras på de positioner som anges i bilaga 1 till detta beslut.

Efter godkännande från Försvarsmakten får vindkraftverken placeras inom en radie av 100 meter från respektive turbinposition.

3. Förslag till slutlig placering av vindkraftverk, väg- och ledningsdragningar, placering av uppläggnings- och uppställningsytor, transformatorstationer med mera, ska lämnas till tillsynsmyndigheten för samråd senast tre månader innan anläggningsarbeten påbörjas.

Förslaget ska även innehålla redovisning av försiktighetsåtgärder mot påverkan på skyddsvärda natur- och kulturvärden. Förslaget ska också omfatta beräkningar som verifierar att begränsningsvärdena nedan om ekvivalent ljudnivå vid bostadshus, lågfrekvent buller inomhus samt skuggning kan innehållas.

Buller

4. Den ekvivalenta ljudnivån från vindkraftsanläggningen får utomhus vid bostäder inte överstiga 40 dBA.

Den ekvivalenta ljudnivån ska kontrolleras genom närfältsmätningar och beräkningar eller genom immissionsmätningar vid bostäder. Inom ett år från det att vindkraftsanläggningen tagits i drift eller vid den senare tidpunkt som tillsynsmyndigheten bestämmer ska en kontroll av den ekvivalenta ljudnivån utföras. Kontroll ska därefter ske så snart det skett förändringar i verksamheten som kan medföra att värdet riskerar att överskridas eller när tillsynsmyndigheten anser att kontroll av ljudnivån är befogad.

5. Lågfrekventa ljud inomhus i bostadsrum får på grund av verksamheten inte överstiga följande värden:

Tersband (Hz)	Ljudtrycksnivå (dB)
31,5	56
40	49
50	43
63	42
80	40
100	38

125	36
160	34
200	32

Vid mätning av ljud inomhus ska standardiserade mätmetoder användas. Mätning ska ske om beräkning utifrån faktiska uppgifter om källstyrka för vald typ av vindkraftverk visar att det finns risk för att angivna värden kan överskridas, eller om tillsynsmyndigheten bedömer att det behövs. Den närmare utformningen av kontrollen ska i sådant fall ske i samråd med tillsynsmyndigheten.

Skuggning

6. Rörliga skuggor från vindkraftsanläggningen får inte överstiga 8 timmar per år på störningskänslig plats vid bostäder. Som störningskänslig plats räknas uteplats eller en yta på 25 m², som används för till exempel rekreation, vila eller arbete, i anslutning till bostäder.

Kontroll av villkoret ska utföras genom att den faktiska skuggtiden ska beräknas och/eller mätas för de bostäder som teoretiskt kan utsättas för rörliga skuggor överstigande 8 timmar per år.

Hinderbelysning

7. Hinderbelysningen ska om möjligt avskärmas och ljusintensiteten reduceras så mycket som gällande lagstiftning medger. Blinkande ljus på vindkraftverken ska synkroniseras inom verksamhetsområdet.

Kemikalie- och avfallsfrågor

8. Kemiska produkter och farligt avfall ska förvaras väl uppmärkta och hanteras på sådant sätt att förorening av mark och vatten inte riskeras.

Fladdermöss

9. Samtliga vindkraftverk ska hållas avstängda med vingarna stillastående eller med rotor ställd i idlat läge när medelvindhastigheten under 10 minuter är lägre än 6 m/s vid verkens rotorhöjd och temperaturen samtidigt är högre än 14 °C. Detta gäller från solnedgång till soluppgång under perioden fr.o.m. den 15 juli t.o.m. den 15 september. Vindkraftverken behöver dock inte hållas avstängda/ställas i idlat läge om det är kraftigt regn eller dimma.

Övrigt

10. Vindkraftverken ska ges en enhetlig och diskret utformning och färgsättning. Reklam får inte förekomma på vindkraftverken.
11. När verksamheten i sin helhet eller i någon del upphör ska detta i god tid dessförinnan anmälas till tillsynsmyndigheten. Då verksamheten upphört ska vindkraftverken, maskinhus, transformatorer och ledningar, samt annan utrustning tas bort. Eventuella kemiska produkter och farligt avfall ska tas omhand på sådant sätt som tillsynsmyndigheten bestämmer. Återställande av vägar ska ske i samråd med tillsynsmyndigheten. Verksamheten ska anses som nedlagd om elproduktion inte har bedrivits under ett år, eller om giltigt tillstånd inte föreligger. Som nedlagd verksamhet räknas även del av anläggningen, såsom enskilda vindkraftverk, som varaktigt tas ur drift.

Avvecklingen av verksamheten ska ske i samråd med tillsynsmyndigheten och vara genomförd i sin helhet vid tillståndstidens utgång.

12. Verksamheten ska kontrolleras enligt ett kontrollprogram. Förslag på kontrollprogram omfattande anläggningsarbeten ska lämnas in till tillsynsmyndigheten senast sex veckor innan arbetena påbörjas. Kontrollprogram för verksamheten i sin helhet ska lämnas till tillsynsmyndigheten senast sex månader efter det att tillståndet tagits i anspråk eller vid den senare tid som tillsynsmyndigheten bestämmer. Programmet ska bland annat omfatta kontroll av ljudnivå och skuggning med avseende på mätmetod, mätfrekvens och utvärderingsmetod.
13. Förstagångsbesiktning av anläggningen ska utföras av utomstående, sakkunnig besiktningsförrättare inom sex månader från det att verksamheten har satts igång eller vid den senare tidpunkt som tillsynsmyndigheten bestämmer. Förslag till besiktningsförrättare och program för besiktningen ska inlämnas till tillsynsmyndigheten i god tid innan besiktningen påbörjas. Besiktningsrapport ska inges till tillsynsmyndigheten.

Ekonomisk säkerhet

För att säkerställa att de avslutnings- och återställningsåtgärder som kan påkallas i händelse av att verksamheten upphör kan fullgöras, ska en säkerhet på minst 1 250 000 kronor per verk ställas. Säkerheten ska visas vara betryggande för sitt ändamål och ska prövas och godkännas av Miljöprövningsdelegationen innan någon del av tillståndet får tas i anspråk. Av säkerheten ska framgå Länsstyrelsens diarienummer 7337-2017. Säkerheten förvaras av Länsstyrelsen i Jönköpings län.

Om delar av vindkraftsanläggningen inte kommer till stånd eller nedmonteras kan säkerhetens storlek omprövas och reduceras under tillståndstiden.

Igångsättningstid

Den med tillståndet avsedda verksamheten ska ha satts igång senast fem år efter det att beslutet fått laga kraft. I annat fall förfaller tillståndet avseende de verk som inte satts igång. Verksamhetsutövaren ska meddela tillsynsmyndigheten när verksamheten satts igång.

Delegerade frågor

Miljöprövningsdelegationen överläter med stöd av 19 kap. 5 § 9 p. jämfört med 22 kap. 25 § tredje stycket miljöbalken åt tillsynsmyndigheten att föreskriva de ytterligare villkor som kan förordas av följande.

- Villkor 3 avseende slutlig placering av vindkraftverk, väg- och ledningsdragningar, placering av uppläggnings- och uppställningsytor, transformatorstationer med mera.
- Villkor 9 avseende avstängning av vindkraftverk för att minska risken för skada på fladdermöss.
- Villkor 11 avseende åtgärder i samband med avveckling av verksamheten.

Kungörelsedelgivning

Miljöprövningsdelegationen beslutar med stöd av 49 § delgivningslagen (2010:1932) att delgivning av detta beslut ska ske genom kungörelse på sätt som anges i bilaga 2.

Beskrivning av ärendet

Samråd

Samråd inför den nu aktuella utformningen av vindbruksparken genomfördes med Vaggeryds kommun den 30 mars 2017 och med Länsstyrelsen i Jönköpings län den 7 juni 2017. Samråd med de enskilda som har antagits vara särskilt berörda av verksamheten har skett genom utskick av samrådsunderlag den 24 april 2017, med möjlighet att lämna synpunkter fram till den 23 maj 2017. Länsstyrelsen i Jönköpings län har meddelat att verksamheten kan antas medföra betydande miljöpåverkan. Utökad krets har informerats genom kungörelse i Jönköpingsposten, Finnveden Nu, Värnamo Nyheter, Jönköping Nu, samt www.skillingaryd.nu.

Ärendets handläggning

Ansökan, med miljökonsekvensbeskrivning, har kungjorts i Jönköpings-Posten och Värnamo Nyheter. Handlingarna har hållits

tillgängliga för allmänheten i enlighet med bestämmelserna i miljöbalken.

Remissförfarande har genomförts med Länsstyrelsen i Jönköpings län, Kommunstyrelsen i Vaggeryds kommun, Miljö- och byggnämnden i Vaggeryds kommun, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Trafikverket, Försvarsmakten samt Luftfartsverket,

Sökanden har i bemötande lämnat synpunkter på de remissvar som inkommit.

Ansökan med yrkanden, åtaganden och förslag till villkor

Yrkanden

Vaggeryds Vindbrukspark AB ansöker i första hand om tillstånd till uppförande och drift av högst 27 vindkraftverk med en totalhöjd om högst 250 meter och en höjd över havet om högst 510 meter.

Bolaget yrkar att Miljöprövningsdelegationen

- bestämmer igångsättningstiden enligt 22 kap. 25 § andra stycket miljöbalken till 10 år från lagakraftvunnet tillstånd,
- bestämmer att tillståndet ska gälla i minst 35 år räknat från det år byggstart sker,
- meddelar villkor i enlighet med vad som i övrigt anges under kapitel 9 i ansökan,
- godkänner den till ansökan bifogade MKB:n,
- beslutar att Verksamhetsutövaren ska ställa säkerhet för efterbehandling och andra återställningsåtgärder med 720 000 kronor per vindkraftverk som uppförs. Säkerhet ska ställas innan anläggningsarbeten för respektive verk påbörjas. Säkerheten ska ställas till tillsynsmyndigheten och utan onödig tidsutdräkt godkännas av miljöprövningsdelegationen innan tillståndet får tas i anspråk.

I samband med komplettering av ärendet, daterad den 30 oktober 2019, har bolaget ställt tre alternativa yrkanden till huvudyrkandet enligt följande.

Alternativt yrkande A (13 verk), som omfattar verk V02, V03, V04, V05, V06, V07, V08, V09, V10, V14, V15, V16 samt V17.

Alternativt yrkande B (9 verk), som omfattar verk V02, V03, V04, V05, V06, V07, V08, V09 samt V10.

Alternativt yrkande C (7 verk), som omfattar verk V03, V04, V06, V07, V08, V09 samt V10.

Åtaganden

Bolaget har i komplettering av ansökan åtagit sig att inte genomföra byggnadsarbeten inom en kilometer från spelplats för orre under perioden från den första veckan i april till slutet av maj.

Bolaget har även föreslagit villkor för verksamheten.

Sökandens beskrivning av ärendet

Av ansökningshandlingarna och av vad sökanden i övrigt har angett framgår bland annat följande.

Lokalisering

Det område som berörs av den planerade vindbruksparken är beläget cirka 2,5 kilometer väster och nordväst om Skillingaryds och cirka 3 kilometer väster om Vaggeryds samhällen, i Vaggeryds kommun, Jönköpings län. Jönköping ligger cirka 25 kilometer norr om, och Värnamo cirka 25 kilometer söder om området.

Vindbruksparken omfattar ett område som breder ut sig ca 12 kilometer i nord-sydlig riktning och 6 kilometer i öst-västlig riktning. Inom detta område finns de fastigheter som arrenderats för vindkraftsändamål, men också fastigheter som inte omfattas av arrenden. Det är endast de arrenderade fastigheterna som kan bli aktuella för placering av vindkraftverk.

Vindkraftverkens maxhöjd begränsas av MSA-ytan för Hagshults flygplats som är 510 m.ö.h. Högsta markhöjd i projektområdet är cirka 310 m.ö.h och den högsta verksplaceringen är 305 m.ö.h.

Produktion

Fullt utbyggd beräknas den planerade vindbruksparken kunna producera cirka 360 000 MWh el per år, vilket motsvarar behovet av hushållsel hos cirka 72 000 villor.

Projektområdet ligger i kuperad terräng på en nord-sydlig höjdrygg, vilket också gör att vindhastigheterna förväntas vara ovanligt höga på platsen. Sökande har utöver nämnd modellering även låtit ta fram en avancerad platsspecifik vindmodellering som visar på en medelvind på strax över 7,2 m/s på 125 meters höjd, vilket är mycket goda vindhastigheter för energiproduktion genom vindbruk.

Naturmiljö

Inom utredningsområdet finns ett mindre riksintresseområde benämnt Uddebo. Riksintresseområdet är inte aktuellt för vindkraftverk eftersom det också är ett mindre bysamhälle. Området beskrivs som ett representativt och välbevarat odlingslandskap med löväng, annan öppen äng och hackslåttermark. Naturbetesmarker finns i form av björkhage och öppen hagmark.

I direkt anslutning till de nordvästra delarna av projektområdet finns ytterligare ett riksintresseområde benämnt "Mossjön och närliggande mossar" med följande beskrivning: "Mossjön är en från vetenskaplig synpunkt intressant sjö. Sjön är naturligt försurad och visar upp ett ekosystem anpassat till denna speciella miljö. Mossjön har stora värden för förståelsen av naturens anpassning till försurning."

Närmaste Natura 2000-område enligt fågeldirektivet ligger drygt tre kilometer öster om utredningsområdet, öster om järnvägen och E4:an (Skillingarydsfältet). Förutom de torra ljunghedarna som bildats genom Försvarmaktens verksamhet på skjutfältet omnämns fågelarterna järpe, sparvuggla, nattsjärna, spillkråka, trädlärka, törnskata och orre.

Natura 2000-områden enligt habitatdirektivet finns både öster om projektområdet, längs järnvägen, och i nordväst. Natura 2000-området Tostarp är beläget norr och väster om möjliga verksplaceringar. Området består av ett gammalt, naturskogsliknande, barrskogsbestånd. Området bjuder på en mosaikartad struktur med hållmarker och bergbranter, blöta områden och surdråg. Natura 2000-området Mossjön är beläget längre nordväst om projektområdet. Mossjön är en cirka 50 hektar stor brunvattenskogssjö. Mossjöns närmaste omgivelser utgörs av mossar, granplanteringar samt tallskog med inslag av björk. Natura 2000-området Södra Duved är beläget cirka 3 kilometer öster om projektområdet. Betesmarkerna i området var under många år ohävdade, men har sedan några år öppnats upp och hävdas idag med bete. Trots åren med ohävd har många hävdgynnade arter överlevt.

De två närmaste naturreservaten ligger vid Vaggeryd tätort. Det ena, som ligger i den östra utkanten av samhället heter Östermoskogen och det andra, som ligger norr om samhället, heter Gärhovs storäng. Inga naturreservat bedöms kunna påverkas av en vindbruksanläggning inom utredningsområdet.

Utöver tidigare kända naturvärden har ytterligare naturvärden inom projektområdet framkommit genom den naturvärdesinventering som Enetjärn Natur genomförde 2015. Totalt identifierades 63 naturvärdesobjekt varav ett objekt har naturvärdesklass 1 (högsta naturvärde), 20 objekt naturvärdesklass 2 (högt naturvärde) och 42 objekt naturvärdesklass 3 (påtagligt naturvärde).

Området med högst naturvärde är en stor högmossa med till synes intakt hydrologi och de flesta tänkbara biotopkvaliteter och arter som kan förväntas i mossar i den här regionen. De områden som har högt naturvärde utgörs framförallt av funktionellt välmående myrar med ett relativt högt antal typiska arter, men även ett par naturbetesmarker, ett par fuktiga barrskogar och en mindre å. De 42 områden som har bedömts till klass 3 utgörs i stor utsträckning av myrar med flera naturliga inslag, men där de fuktigaste miljöerna såsom öppna tjärnar, kärrstråk och höljor, saknas och tuvorna är bevuxna med ljung, vilket indikerar en förskjutning mot torrare miljöer. Till naturvärdesklass 3 bedöms också flera skogliga naturvärdesobjekt med flera intressanta strukturer men med avsaknad av naturvårdsarter. Av objekten med naturvärdesklass 3 är 17 objekt belägna inom en buffert av 50 meter från planerade vägdragningar och/eller förstärkning/breddning av befintliga vägar. Av de 17 objekten påverkas enbart två objekt av nyanläggning av väg. Ecocom AB har föreslagit skyddsåtgärder som kan vidtas för att minska påverkan på de berörda objekten.

Då flera av skogsområdena har värden knutna till ett fuktigt mikroklimat (till exempel sumpskogar) kan de även påverkas negativt av kanteffekter om skogen avverkas ända intill dessa.

Trots att ett ganska stort antal naturvärdesobjekt har registrerats vid inventeringen finns det gott om utrymme för att etablera vindkraftverk utan att påverka naturvärdesklassade områden. Flertalet av de klassade objekten är våta områden där etablering av vindkraftverk är tekniskt svårt varvid intressekonflikter inte uppstår, då dessa områden naturligt undvikits. Vid utformningen av vindbruksparken har målsättningen varit att undvika verksplaceringar och vägdragningar över identifierade naturvärden i möjligaste mån. Särskilt naturvärden av klass 1 och 2 kommer att undvikas vid slutliga placeringar och vägdragningar. Om hänsyn tas vid anläggandet av vindkraftverken, samt de vägar som ska dras fram till verken, kommer naturmiljön inte att påverkas negativt. Det är dock av stor vikt att ta hänsyn till de hydrologiska förhållandena som råder i utredningsområdet, så att de naturvärdesklassade områdena inte påverkas negativt. En hydrologisk undersökning kan komma att behövas på vissa platser för att säkerställa hydrologin i området.

Fåglar

Påverkan på fågelfaunan kan huvudsakligen ske genom begränsade livsmiljöer samt direkta kollisioner med vindkraftverken. Lokaliseringen av vindbruksparken i förhållande till viktiga häcknings- och rastningslokaler, större fågelkolonier samt flyttstråk är därför avgörande för hur vindkraftverken kommer att påverka fågelfaunan. I stora drag bedöms inte Sveriges planeringsram (30 TWh till år 2020) stå i konflikt med att livskraftiga bestånd av fåglar och fladdermöss bevaras, eller för den delen att beståndet av någon

fågelart påverkas på nationell nivå. Vissa aspekter och känsliga fågelarter bör dock särskilt beaktas vid etablering av vindkraftverk.

En fågelinventering har genomförts av Calluna AB under 2014. Utifrån inventeringen bedöms förekomsten av rovfåglar vara spridd över det inventerade vindkraftsområdet. Enstaka observationer av duvhök, sparvhök och tornfalk gjordes under inventeringarna. Ormvråk observerades på flera platser och häckar förmodligen någonstans i anslutning till Basseberg. Ingen bo- eller häckningsplats för örn har hittats inom det aktuella vindkraftsområdet utan observationerna bedöms sannolikt gälla fåglar med häckningsrevir utanför området som passerar förbi under sina födosök. Rovfåglar och andra arter, som utnyttjar termik, rör sig över större områden i landskapet och är därigenom mer utsatta för kollisionsrisker med vindkraftverk. Det finns risk för kollisioner och störningar när rovfåglar rör sig över eller passerar området. Enstaka individer kan kollidera med vindkraftverken, men konsekvenserna på populationsnivå bedöms som små. Det kan även uppstå en viss barriäreffekt för de rovfåglar som rör sig i området.

Enligt rekommendation från Calluna AB har inga vindkraftverk med hänsyn till observerade kungsörnsrörelser placerats i området från Pålskog och österut i dalgången längs Österån. Sammantaget bedöms en vindbruksutbyggnad medföra små effekter på förekomsten av rovfåglar i området med tagen hänsyn.

Utöver den fågelinventering som genomförts av Calluna AB har även en riktad spelflyktsinventering av kungsörn genomförts. Utifrån resultaten från genomförda inventeringar samt annat befintligt underlag har även en skrivbordsutredning för kungsörn genomförts av Ecocom. I utredningen dras följande slutsatser.

Projektområdet vid Vaggeryd är beläget inom ett större område där det förekommer både revir av kungsörn samt vintertid tidvis stora antal övervintrande kungsörnar. Ecocom konstaterar att det inte föreligger uppgifter om boplatser för kungsörn inom projektområdet eller inom tre kilometer från den planerade anläggningen. Ecocom konstaterar vidare att det är en rimlig slutsats att risken för negativ påverkan på den lokala populationen av häckande och övervintrande kungsörnar är lägre i projektområdets östra delar, närmare motorvägen, och ökar i den planerade anläggningens västligaste delar. Sammanfattningsvis konstaterar Ecocom att det planerade anläggningsområdets västra delar, ungefär kraftledningsgatan och västerut, hyser högre värden för traktens häckande och övervintrande kungsörnar. Däremot indikerar det insamlade underlaget att en etablering av vindkraft bör vara möjlig i den planerade anläggningens östra delar, ungefär från kraftledningsgatan och öster om denna.

Kattuggla häckar vid Basseberg och sparvuggla observerades norr om Svartgölen. Det finns risk för kollisioner och störningar då ugglorna rör sig i landskapet under sina födosök. Kattuggla och sparvuggla är relativt vanliga i det svenska landskapet, enstaka individer kanske kan kollidera med vindkraftverken, men konsekvenserna på populationsnivå bedöms som små.

Skogshöns som orre och tjäder förekommer spritt över det inventerade området. På mossen runt Uddebogöl finns en spelplats där det observerades åtta spelande orrtuppar tillsammans med en höna. Enligt rekommendation från Calluna AB har inga vindkraftverk placerats på mossen runt Uddebogöl och i området som avgränsas av kraftledningen i öster och landsvägen i väster. Orre befinner sig på sina spelplatser från mars-april och fram till juni och är då känslig för störningar. Byggnadsarbeten i en zon på 1 km runt den aktuella spelplatsen kommer att ske utanför den mest intensiva spelperioden i april, varför risken för störning bedöms som liten för detta område.

Inom det aktuella projektområdet observerades tjäder spritt över mossarna i det inventerade området. Inga större spelplatser med flera tuppar identifierades utan de observationer som gjordes bestod av enstaka tuppar och därför bedöms risken för störning som liten. Sammantaget bedöms en vindkraftsutbyggnad medföra små effekter på förekomsten av skogsfågel i området.

Spelande nattskärror observerades spritt över hela det aktuella vindkraftsområdet och spelplatserna var oftast på mossar men spel förekom även på hyggen. Inga koncentrationer av spelande fåglar observerades utan det var fråga om enstaka hanar. Risken att nattskärran ska kollidera med vindkraftverken bedöms vara liten då födosök och spelflykt sällan sker på högre höjder än trädtopphöjd, vilket understiger den höjd som verkens vingar roterar på, och i den statistik som finns för hur drabbade olika fågelarter är av kollisioner har inga nattskärror hittills registrerats.

En rastande storlom observeras i Kroksjö och ytterligare en fågel observerades i Ryasjön. Ingen häckning konstaterades inom det inventerade området. Lommar behöver lång startsträcka för att lyfta och sedan brukar de kretsa ett par varv över sjön innan de kommer upp på tillräcklig höjd för att flyga vidare till en ny sjö. Det finns risk för kollisioner då fåglarna rör sig in över land när de kretsar för att ta höjd eller när de rör sig mellan olika sjöar i området. Risken bedöms som liten då det endast varit frågan om enstaka fåglar och att ingen häckning observerats.

För sträckande fåglar bedöms risken som liten då projektområdet inte utgör någon viktig rastplats eller led för koncentrerade flyttsträck.

Fladdermöss

Fladdermöss har inventerats vid ett flertal tillfällen under 2013. Den registrerade fladdermusfaunan under yngelperioden inom området för den planerade vindbruksparken vid Vaggeryd var artfattig och utgjordes till största delen av vanligt förekommande arter. Under migrationsperioden ökade antalet noterade fladdermusarter, bland annat med två starkt hotade arter, sydfladdermus och barbastell. Båda arterna är under spridning och de kan därför påträffas även i triviala fladdermusbiotoper som denna, särskilt under hösten då rörelserna är omfattande hos flertalet fladdermuspopulationer. Sett ur ett landskapsperspektiv finns det inga markerade ledlinjer genom planeringsområdet.

Fladdermöss är i regel känsligare för påverkan av vindkraftverk än vad fåglar är. Detta beror till stor del på att somliga fladdermusarter under vissa förhållanden söker sig till vindkraftverk för att jaga insekter. Insekterna samlas kring vindkraftverken under varma nätter på vår och sensommar eftersom vindkraftverken då värmts upp under dagen. En förutsättning för att insekterna ska ansamlas är dock att det inte blåser för mycket. Om det blåser ca 5 m/s eller mer brukar insekterna spridas ut och blåsa bort. Ungefär 90 procent av olyckorna sker därför på sensommaren under varma nätter med svag vind. Det är av hög prioritet att minimera påverkan på fladdermöss eftersom de på grund av sin långsamma reproduktion är mer sårbara än flertalet fågelarter. De flesta vindkraftverken dödar få eller inga fladdermöss, medan några få verk dödar betydligt fler. En viktig åtgärd för att minska påverkan dels på fladdermöss, men även fåglar, är att undvika eller särskilt utreda lokalisering av vindkraftverk på riskabla områden.

Inom projektområdet förekommer främst vanliga fladdermusarter, även om enstaka individer av barbastellen har observerats. Barbastellen jagar under normala betingelser under trädtoppshöjd och därmed skulle den inte kunna kollidera med vindkraftverk. Det har dock visat sig att under speciella väderleksförhållanden, bland annat relativt lugnt väder, kan även normalt lågt jagande arter kollidera med vindkraftverk. Det finns inga indicier på att det förekommer någon yngelkoloni av barbastell inom det aktuella planeringsområdet men arten har ökat kraftigt under senare år i Sydsverige, vilket innebär att jagande individer kan påträffas här och var i en högre utsträckning. Effekterna på den migrerande fladdermusfaunan till följd av etableringen av en vindbrukspark vid Vaggeryd är små och utgör inget hot mot någon av arternas populationer, varken på lokal eller nationell nivå.

Kulturmiljö och arkeologiska värden

I anslutning till projektområdet är det främst två riksintresseområden för kulturmiljövård som berörs av etableringen. Riksintresseområdet Pålskog utgörs av en bymiljö med bebyggelse från 1800-talets senare

del. Riksintresseområdet Båramo ligger i direkt anslutning till etableringsområdets östra avgränsning med knappt en kilometer till närmast lokaliserat vindkraftverk. Riksintresset utgörs av ett odlingslandskap med ett för regionen typiskt fornlämningsbestånd.

I anslutning till preliminära verksplaceringar och vägdragningar har en arkeologisk fältstudie steg 1 genomförts. Före utredningen fanns åtta registrerade kulturhistoriska lämningar i utredningsområdet, tre stensättningar (förhistoriska gravar), tre torplämningar och två fornlämningsliknande objekt, en lämning (troligt röjningsröse) och en bildning (sprucket block). Under utredningen framkom 140 nya fynd av kulturhistoriska lämningar. Flertalet av fynden utgörs av spår efter kolning, som inte registrerats vid tidigare inventeringar, men här finns också torplämningar, fossil åker, hägnader och röjningsrösen.

Vindkraftverkens påverkan på närliggande riksintresseområden har utretts genom en särskild påverkansbedömning av Arkeologacentrum. Slutsatsen av påverkansanalysen är att inga kulturvärden inom närliggande riksintresseområden berörs fysiskt av vindkraftsutbyggnaden och att ljudmässig påverkan med enstaka undantag uteblir. Påverkan på kulturvärdena är, när den förekommer, i huvudsak visuell. Den visuella påverkan är begränsad till vissa siktstråk och betraktelsepunkter.

De planerade vindkraftverken ligger på cirka en kilometers avstånd och längre från riksintresseområdet Pålskog, och på cirka 500 meters avstånd och längre från riksintresseområdet Båramo. På grund av avstånd i kombination med andra faktorer som reducerar kulturmiljöpåverkan på de två riksintresseområdena bedöms denna bli obetydlig till liten. Någon påtaglig skada på kulturmiljöerna av riksintresse kan inte påvisas, eftersom vindkraftsutbyggnaden inte kommer att innebära att kulturvärdena försvinner eller förvanskas. De kan även fortsättningsvis upplevas i flera siktstråk helt utan synliga vindkraftverk. Utifrån dagens kunskapsläge är inget vindkraftverk placerat på ett område med kulturhistoriskt värde. Sammantaget kan konstateras att även om framförallt upplevelsevärde inom projektområdet kommer att förändras bedöms konsekvenser för traktens kulturmiljövärden bli ringa.

Med hänsyn till resultatet från genomförd arkeologisk utredning har mindre justeringar i verkspositioner och vägdragningar genomförts för att minimera påverkan på lämningarna. I samband med tillståndsprövningen kommer inventerade ytor att ställas mot den slutliga parkutformningen för att fastställa behov av eventuella kompletterande inventeringar. Den befintliga infartsvägen till vindkraftverk 1-4 löper genom ett område med tre stycken fornlämningar. Eftersom vindkraftstransporter kommer kräva breddning och förstärkning av denna väg kommer åtminstone en av fornlämningarna att påverkas av arbetsföretaget, varför det eventuellt

kommer ställas krav på en arkeologisk förundersökning på platsen inför byggnation.

Påverkan på yt- och grundvatten

Etablering av vindkraftverk riskerar att påverka hydrologin dels genom påverkan på grundvatten, dels genom påverkan på ytvatten. Grundvattnet riskerar främst att hotas vid kemikaliespill som tränger ner i marken. All hantering och förvaring av kemiska produkter och avfall täcks in i verksamhetsutövarens kontrollprogram och kommer att ske på ett sådant sätt att spill eller läckage inte kan nå och förorena mark eller grundvatten i närområdet. Påverkan på ytvatten sker i stort sett genom grumling (då grus och sediment exempelvis dammar under byggnation) samt om markens avrinning påverkas vid etablering av vägar, fundament och uppställningsplatser. Byggaktiviteterna kommer att styras av verksamhetsutövarens kontrollprogram enligt miljöbalken. Nödvändiga åtgärder för att minimera påverkan på såväl yt- som grundvatten kommer att bedömas på plats och från fall till fall. Exempel på en sådan åtgärd är att utföra känsliga byggaktiviteter under årstider som orsakar minst störningar.

Kemiska produkter och avfall

Växellådor i vindkraftverk och transformatorer, som antingen är placerade i verket eller i separat hus utanför verket, innehåller olja. Beroende på typ av verk kan en eventuell växellåda innehålla cirka 500 liter och transformatorer cirka 1 000 liter. Vindkraftverken har oljeuppsamlingsstråg dimensionerat för dessa volymer såväl i maskinhus som i tornets botten. Transformatorer utanför verket står i ett slutet rum och är försedda med en särskild uppsamlingsvolym. De åtgärder som behövs för att förebygga oljeförorening av mark eller vatten kommer att vidtas. Vid byte av oljor i samband med service samlas den förbrukade oljan in och hanteras enligt Avfallsförordningen (2011:927).

Buller

Beräkningar av verksamhetens ljudpåverkan har genomförts. Beräkningsresultaten avser en worst case-situation där ingen hänsyn tagits till maskerande ljud från närliggande vegetation och liknande. Beräkningen är gjord vid den mest avslöjande vindhastigheten 8 m/s. En högre vindhastighet innebär att ljudet från verken dränks i vindens buller och lägre vindhastigheter innebär svagare ljudavgivning från vindkraftverket. Vid rätt förutsättningar och en tyst bakgrundsmiljö kan emellertid både 40 dBA, 35 dBA och ibland ännu lägre ljudnivåer vara klart hörbara utomhus.

Omgivningarna i anslutning till verksamhetsområdet är relativt glesbefolkade. Verksamheten har utformats så att det i praxis vedertagna begränsningsvärdet 40 dBA inte ska överskridas vid

bostäder. Om uppföljande mätningar visar att det rekommenderade värdet 40 dBA stadigvarande överskrids genom verksamheten på ett sätt som inte kan accepteras vidtas åtgärder. En första åtgärd är att utreda om vindkraftverkets ljudavgivning är abnorm på grund av fel i vindkraftverket. Om olägenheter av ljudimmission från vindkraftverkets drift fastställs kan driften åtgärdas på ett sådant sätt att den oacceptabla störningen upphör. Samtliga aktuella leverantörer på den svenska marknaden har sådana tekniska lösningar som kan aktiveras för den planerade anläggningen.

Skuggor

Beräkningar visar att Boverkets rekommendationer om skuggtid överskrids för vissa bostäder. Beräkningarna bör betraktas som ett planeringsunderlag för den framtida driften. De vindkraftverk som kan medföra att skuggpåverkan överskrider Boverkets rekommendationer om 8 timmars faktisk skuggtid per kalenderår kommer att förses med skuggurkoppling. Vindkraftverken programmeras så att de utifrån datum och tidpunkt, vindkraftverkens placering, bostädernas placering och vindriktning (rotorns orientering) kan beräkna när skuggorna påverkar närboende. En ljussensor på vindkraftverket registrerar om solen skiner vilket utlöser en stoppsignal under de tidpunkter som krävs för att uppfylla gällande begränsningsvärden för skuggpåverkan vid intilliggande bostäder.

Hinderbelysning

Av flygsäkerhetsskäl måste vindkraftverk, precis som master och andra höga anläggningar, förses med hindermarkeringar enligt Transportstyrelsens föreskrifter, TSFS 2010:155 (uppdaterade genom TSFS 2013:9). Enligt föreskrifterna ska vindkraftverk som inklusive rotorn i dess högsta läge har en höjd av 150 meter eller mer hindermarkeras med högintensivt ljus (vitt blinkande ljus) som får dimmas ned till en femtiondedel av ljusstyrkan när det är mörkt. Vindkraftverken kommer att förses med hinderbelysning enligt Transportstyrelsens föreskrifter och reduceras på natten så mycket som gällande bestämmelser medger. Vindkraftverkens hinderbelysning ska synkroniseras så att ljusen blinkar samtidigt.

Transporter

I samband med att vägar nyanläggs och förstärks behövs bland annat grus och sten. För fundament används betong i varierande mängd beroende på vilket fundament som väljs. Diverse övrigt byggmaterial för bland annat armering och gjutformar behövs också. Allt detta kräver transportarbete. Därutöver körs en kran för montage av vindkraftverken till och från området samt att själva vindkraftverken måste transporteras till sina respektive positioner. Tornet levereras i delar. Nacellen och transformator kommer i varsitt stycke och varje vinge levereras för sig. Transporter av vindkraftverkets delar kräver

breda lastbilar med släp. Transporter med fordon på grusvägar kan orsaka damning och buller. Vid risk för besvärande dammande förhållanden kan vägarna vattenbegjutas. Vid val av transportvägar kommer bostäder att undvikas i möjligaste mån. Transporter kommer i huvudsak att ske dagtid på vardagar.

Det totala antalet lastbilar beräknas uppgå till cirka 7 000, under en tidsperiod på två år. I genomsnitt innebär det cirka 10 lastbilar per dag fördelat över hela projektområdet. Beräkningarna bygger på ett antagande om att allt material behöver hämtas utifrån, vilket är mycket osannolikt på denna typ av projektområde där stora mängder sprängmaterial genereras under byggnationen som kan krossas och användas för väganläggning med mera. Om massbalansen kan hanteras inom området, vilket varit normalfallet för BayWa r.e. inom liknande projektområden så minskar den totala mängden transporter med över 50 %.

Säkerhetsfrågor

Det aktuella området används framförallt till skogsbruk och i mindre omfattning till jakt och friluftsliv. Platserna där vindkraftverken planeras är inte särskilt välbesökta och några särskilt känsliga verksamheter har inte heller identifierats inom området.

Under mycket speciella förutsättningar vintertid kan isskorpa bildas på ett vindkraftverks rotorblad. Därvid försämras de aerodynamiska egenskaperna och dessutom uppstår obalans med viss vibration som följd. Dessa båda faktorer leder var för sig till att vindkraftverkets rotation automatiskt stoppas. Isskorpan faller i det närmaste rakt ner vid väderförändring varpå driften återupptas. Det sker oftast ingen slungning av isbitar längre sträckor. I södra och mellersta Sverige krävs i regel ingen avisningsutrustning eftersom isbildning sker sällan och i liten omfattning. Skulle det visa sig att isbildning sker betydligt oftare än vad statistiken förutspår, och att risken därigenom skulle visa sig vara högre än acceptabelt, finns det möjligheter att installera en avisningsfunktion i verken som innebär att verket står stilla och bladen värms upp ett i taget så att isbildningar smälter och ramlar ner. Detta bedöms dock inte behövas i Vaggeryds Vindbrukspark.

Risken för att ett vindkraftverk faller, att bladbrott inträffar eller att delar lossnar från vindkraftverket har studerats och bedöms vara mycket liten. Andra riskfaktorer är brand, som kan inträffa i vindkraftverkets maskinhus, och åsknedslag kan inträffa i höga konstruktioner som vindkraftverk. Riskerna med åsknedslag minimeras med åskledare som effektivt leder energin genom bladen ned genom tornet. Bästa tillgängliga statistik över bränder i vindkraftverk samlades in i Tyskland 2002 och visade att 8 av landets totalt 12 000 vindkraftverk förstördes under året. En stor del av

bränderna orsakades av åsknedslag, varför vindkraftverkens åskskydd har förbättrats avsevärt på senare år.

Innan vindbruksanläggningen uppförs och tas i drift bör samråd ske med leverantör samt lokala myndigheter såsom den lokala räddningstjänsten. Säkerhets- och underhållsrutiner ska upprättas liksom utrymnings- och räddningsplan. Risker kopplade till höga vindhastigheter, blixtnedslag, nedisning och oljeutsläpp minimeras genom kontinuerlig fjärrövervakning med olika givare, larm med mera samt genom väl genomarbetade drift rutiner. Löpande kontroll och utvärdering av riskerna kommer att baseras på det kontrollprogram som ska tas fram för bygg- och driftskedet.

Kontroll av verksamheten

Kontroll sker via egenkontroll och/eller via upprättande och inlämnande av kontrollprogram. Förslag på innehåll i eventuellt kontrollprogram för verksamheten följer nedan. Utformning av kontrollprogram sker i samråd med tillsynsmyndigheten, om så önskas.

Alternativ lokalisering

Lokaliseringen av Vaggeryds vindbrukspark har valts efter en lång tids prövning av de lokala förutsättningarna i förhållande till motstående intressen. Med utgångspunkt från framtagna miljökonsekvensbeskrivning, inklusive bilagor, anser BayWa r.e. att projektområdet är väl lämpat för energiproduktion genom vindbruk och möjliggör ett tillskott av förnyelsebar elenergi med begränsade intressekonflikter. Trots detta behövs enligt miljöbalken en utredning om alternativa utformningar och lokaliseringar.

I slutet av 2015 fanns det 3 244 vindkraftverk i Sverige och enligt branschorganisationen Svensk Vindenergi behövs det ytterligare cirka 800 nya vindkraftverk för att klara målsättningen i elcertifikatsystemet till år 2020 (Svensk Vindenergi, 2016). Vindbruket är alltså inte ett fenomen som byggs ut antingen här eller där, utan på en mängd olika platser samtidigt över hela landet. Därför finns det ingen direkt koppling mellan Vaggeryds vindbrukspark och andra etableringar på så vis att den ena utesluter den andra.

Att utreda alternativa lokaliseringar till den planerade anläggningen är svårt att göra på ett realistiskt och trovärdigt sätt eftersom den av ovanstående skäl blir hypotetisk. Det är inte lätt att hitta områden av motsvarande storlek som är så väl lämpade för vindbruk som huvudalternativet, utan att konkurrera om marken med andra exploitörer eller andra intresseområden. Vi bedömer att lokaliseringalternativet bör ligga i landets södra del där behovet av el är störst. Allra helst bör lokaliseringen också vara belägen inom samma region eller till och med kommun som Vaggeryds

Vindbrukspark för att utgöra ett trovärdigt alternativ till denna enligt resonemangen ovan.

Vaggeryds Vindbrukspark är belägen i den östra utkanten av ett område på en nord-sydligt höjdrygg med högre medelvindhastigheter än omgivande landskap. Inom detta område, som enligt flera källor blir mer och mer opåverkat och vildmarksliknande i västlig riktning, har ett flertal projekt prövats och avslagits eller återkallats, inte minst på grund av motstående intressen för naturmiljö, kungsörnsbeståndet och friluftsliv. Några större lämpliga områden med motsvarande vindförhållanden lär alltså inte gå att finna inom några mils radie på den västra sidan om E4:an. Öster om E4:an finns det bara ett större område med högre vindresurser inom kommunens gränser. Inom detta område, vid Boarp, pågår redan projektutveckling.

Nollalternativ

Nollalternativet innebär att den planerade etableringen inte sker utan området utvecklas vidare på annat sätt. Troligtvis handlar det om ett fortsatt brukande av skogen, även om andra förändringar i området självfallet kan ske som kan medföra påverkan på miljön.

Nollalternativet innebär att all eventuell negativ miljöpåverkan från vindbruksanläggningen uteblir. Därmed sker ingen visuell påverkan på landskapsbilden. Vidare uteblir även övriga miljökonsekvenser, såsom buller- och skuggverkan samt påverkan på fåglar och fladdermöss. Nollalternativet innebär emellertid också att de positiva effekter som etableringen medför i form av tillskott av förnybar elenergi uteblir inom den del av landet som har störst behov av detta (Elområde 4). För att uppfylla det föreslagna planeringsmålet måste motsvarande energi produceras på annat sätt, vilket kan innebära förnybar energiproduktion utan de utpräglade miljöfördelar som vindkraft erbjuder, eller att mindre lämpliga platser får väljas för vindkraftverken. Det är en rimlig bedömning att de positiva effekterna av en vindbruksanläggning på denna väl valda plats uppväger de negativa effekter som uppstår i samband med etableringen.

Yttranden

I inkomna yttranden i ärendet har sammanfattningsvis följande anförts med anledning av Vaggeryds Vindbrukspark AB:s ansökan.

Luftfartsverket (LFV) har i egenskap av sakägare för CNS-utrustning framfört att den flyghinderanalys som finns i ärendet inte längre gäller. LFV har påtalat detta för uppsättaren som kommer att inkomma med en beställning till LFV på en ny flyghinderanalys.

LFVs flyghinderanalys grundar sig på ICAO:s regelverk som ska gälla som lag inom EU enligt beslut av EU-kommissionen. Om det finns anmärkningar i flyghinderanalysen måste dessa åtgärdas innan tillstånd får beviljas för vindkraftsparken. Är anmärkningarna av

sådan natur att de ej kan åtgärdas får tillstånd för vindkraftsparken ej beviljas. Uppsättaren ska därför bifoga aktuell flyghinderanalys i ärendet innan beslut tas. Flyghinderanalysen får inte vara äldre än två år från utfärdandedatum när beslut fattas. Uppsättaren ska också kunna dokumentera att eventuella anmärkningar blivit åtgärdade vilket i regel faller på berörd flygplats att åtgärda.

Yttrandet gäller på utfärdandedatum. LFV förbehåller sig rätten att revidera yttrandet vid ny prövning om regelverk gällande störningar på CNS-utrustning förändras, eller om ny CNS-utrustning etableras i hindrets närhet.

Försvarsmakten har inget att erinra mot uppförandet av 27 vindkraftverk på de positioner som anges i tabell i yttrandet. Beräknad totalhöjd (m.ö.h.) för vindkraftverken är 510 m.

Yttrandet gäller dock bara angivna positioner och höjd. En önskan om 100 meters flyttmån tillstyrks inte för vindkraftverk 4, 6, 7, 8, 9, 10 och 27. Försvarsmakten kan dock tillstyrka önskad åtgärd om tillstånd för dessa verk ges med fasta positioner. För övriga verk gäller att om positionen flyttas i någon riktning mer än 100 meter, alternativt om totalhöjden ändras, hörs Försvarsmakten igen.

Tidigast när exakt tidpunkt för resning, position och höjd är fastställd och senast 4 veckor före resningen ska en flyghinderanmälan insändas av den sökande enligt Luftfartsförordningen 6 kap 25 §.

Avseende hindermarkering hänvisas till Transportstyrelsens föreskrifter.

Länsstyrelsen i Jönköpings län avstyrker bolagets huvudalternativ och alternativa yrkanden. Länsstyrelsen kan endast tillstyrka de sex verksplaceringar (verk nr 5-10) som inte står i direkt konflikt med fågelintresset (kungsörn).

Länsstyrelsen anser även att följande synpunkter ska beaktas.

Ur kulturmiljösynpunkt bedömer Länsstyrelsen att de alternativa layouterna, framför allt alternativ B och C, är att föredra framför huvudalternativet. Detta med anledning av påverkan på riksintresset Pålskog.

Länsstyrelsen bedömer att bolagets huvudalternativ innebär en påtaglig förändring av det område som pekats ut som ”Opåverkat område” i Vaggeryds kommuns översiktsplan.

Om tillstånd ges anser Länsstyrelsen att följande behöver beaktas vad gäller tillståndets villkor.

Länsstyrelsen anser att villkor ska föreskrivas om att en slutlig layout ska lämnas in minst tre månader innan anläggningsarbeten påbörjas. Vidare behöver slutlig layout godkännas av tillsynsmyndigheten. Detta med anledning av återstående oklarheter angående vägdragning, naturvärden, strandskydd samt att bolaget inte har genomfört samråd enligt kulturmiljölagen med Länsstyrelsen.

Länsstyrelsen anser att projektets påverkan på hydrologin ska följas upp i ett kontrollprogram som ska godkännas av tillsynsmyndigheten. Uppföljningen ska omfatta mätning av vattennivåer och flöde samt våtmarksområdets utbredning vid vatten- och våtmarker som kan komma att påverkas av projektet. Uppföljningen ska pågå i minst 10 år med start minst två år innan anläggningsarbeten påbörjas. Ett förslag på kontrollprogram ska lämnas in till tillsynsmyndigheten minst sex veckor innan de första mätningarna genomförs.

Länsstyrelsen anser även att villkor för skydd av fladdermöss, så kallat bat mode, ska föreskrivas.

Länsstyrelsen förutsätter att Miljöprövningsdelegationen i övrigt föreskriver de villkor som är nödvändiga för aktuell verksamhet.

Kommunfullmäktige i Vaggeryds kommun har i § 125 i mötesprotokoll från möte den 26 oktober 2020 tillstyrkt etablering av vindkraftverk enligt yrkandet som benämnts alternativ C i ansökan för Vaggeryds vindbrukspark. Alternativ A och B avstyrks.

Miljö- och byggnämnden i Vaggeryds kommun anser generellt att vindkraftsutbyggnad ska stimuleras eftersom vindkraft kan bidra till att nå flera miljömål.

Miljö- och byggnämnden anser att vindkraftverk inte ska uppföras inom områden som inte är utpekade som potentiella vindbruksområden i kommunens vindbruksplan.

Miljö- och byggnämnden anser att Miljöprövningsdelegationen ska ta den slutsats som dras i den kompletterande skrivbordsutredningen för kungsörn i beaktande.

Sven Andersson och Elisabeth Hage Andersson motsätter sig den planerade verksamheten då de anser att den är belägen för nära deras mark, på fastigheten Boarp 1:91. Deras barn planerar att bygga bostadshus där i framtiden. De befärar att så ej kan ske om vindkraftverk byggs i närområdet.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har, efter att remisstiden löpt, ut framfört att MSB har ett länkstråk för Rakelsystemet i området vilket inte bör påverkas av de nu planerade vindkraftverkspositionerna för Vaggeryds Vindbrukspark, men vid eventuell omplacering till andra koordinatpositioner måste man

förhålla sig till länksystemets buffertzona. MSB kräver en buffertzona på 120 meter på ömse sidor (240 meter totalbredd) om radiolänkstråket till närmaste vindkraftsverk. Radiolänkstråket refereras till i följande punkter på LoS-linjen som bolaget har att förhålla sig till. Koordinaterna är i RT90.

Länkstråk 1

Punkt 1 X 6376443 / Y 1411418

Punkt 2 X 6376554 / Y 1380644

Kan buffertzonen upprätthållas har MSB inget att invända mot etablering av vindkraftverken.

Sökandens bemötande

Vaggeryds Vindbrukspark AB har sammanfattningsvis framfört följande med anledning av inkomna yttranden i ärendet.

Länsstyrelsen i Jönköpings län

Bolaget är införstått med de synpunkter Länsstyrelsen redovisar under sitt ställningstagande. Bolaget kommer samråda med såväl tillsynsmyndighet som övriga för att uppfylla givna villkor. Dock menar bolaget att "Bat mode" inte bör villkoras för de tillstyrkta verken nummer 5,6,7,8,9,10, då förekomsten av nämnda fladdermus inte är talrik i denna del av parken, enligt bifogad rapport. Bolaget menar att detta inte nödvändigt av angivna skäl.

Vaggeryds KF Yttrande

Bolaget har inga synpunkter med anledning av yttrandet.

LFV

Bolaget har erhållit en ny uppdaterad flyghinderanalys rörande de av LST Jönköping godkända verken 5,6,7,8,9,10 av sakkunnig expert på LFV som drar slutsatsen att ingen påverkan sker, på varken MOCA eller ILS. Jönköping Airport har meddelat att med den nya uppdaterade flyghinderanalysen, D-2021-235728, avseende de 6 kvarvarande verken (5-10) har flygplatsen inget att erinra i frågan då det inte längre kvarstår någon påverkan på flygplatsens ILS- eller NDB-procedurer.

Försvarmakten

Bolaget kvarstår vid sin önskan om 100 meters flyttmån, detta då bland annat geotekniska samt parkoptimeringsskäl medför att viss flyttmån är erforderligt. Detta avser verk 5,6,7,8,9,10.

Vaggeryds Kommun

Bolaget har inga synpunkter med anledning av yttrandet.

Sven Andersson och Elisabeth Haage Andersson

Bolaget noterar synpunkterna. Då slutgiltig layout inte är fastställd avser bolaget att i möjligaste mån beakta inkomna synpunkter (Layout, ekonomi, vindbruksplan).

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB)

Bolaget delar MSB:s bedömning att Rakelsystemet inte kommer att påverkas av de ansökta vindkraftverken.

Miljöprövningsdelegationens bedömning

Tillstyrkan enligt 16 kap. 4 § miljöbalken

En förutsättning för att kunna ge tillstånd till en anläggning för vindkraft är att den kommun där anläggningen avses att uppföras har tillstyrkt det. Kommunfullmäktige i Vaggeryds kommun har i § 125 i mötesprotokoll från möte den 26 oktober 2020 tillstyrkt etablering av vindkraftverk enligt yrkandet som benämnts alternativ C i ansökan för Vaggeryds vindbrukspark. Alternativ A och B avstyrks.

Miljöprövningsdelegationen konstaterar att det mot bakgrund av kommunens beslut att det endast finns förutsättningar att ge tillstånd för de sju verk som omfattas av alternativyrkande C. Miljöprövningsdelegationens fortsatta bedömning i ärendet avser därför endast dessa sju verk.

Miljökonsekvensbeskrivning

Ansökan inkom före den 1 januari 2018 när nu gällande 6 kap. miljöbalken om miljöbedömningar trädde i kraft. Enligt övergångsbestämmelserna till 6 kap. miljöbalken gäller äldre föreskrifter fortfarande för handläggning och prövning av ärenden där ansökan inkommit före ikraftträdandet.

Vaggeryds Vindbrukspark AB har fullgjort de i 6 kap. miljöbalken angivna skyldigheterna att genomföra samråd och att upprätta en miljökonsekvensbeskrivning. Miljöprövningsdelegationen bedömer att den av bolaget ingivna miljökonsekvensbeskrivningen är av sådan beskaffenhet att den kan godkännas.

Tillåtlighet

Allmänt

Verksamheten planeras inte inom något område som utpekats som riksintresse enligt 3 eller 4 kap. miljöbalken.

De sju vindkraftverken som ingår i alternativyrkande C ligger inom områden som i Vaggeryds kommuns vindbruksplan, antagen den 29

april 2019, är utpekade som potentiella vindbruksområden. Vindbruksplanen är ett tematiskt tillägg till kommunens översiktsplan. Eftersom exempelvis Försvarmaktens intressen eller upptäckten av skyddade växt- och djurarter kan påverka genomförbarheten av vindkraftsprojekt även inom de i vindbruksplanen utpekade potentiella vindbruksområdena, framhålls i vindbruksplanen att denna endast ska ses som ett vägledande dokument för kommunens framtida ställningstaganden i vindkraftärenden. Kommunen har nu tillstyrkt uppförande av vindkraftverk i enlighet med alternativyrkande C.

Lokaliseringsutredning

Miljöprövningsdelegationen har granskat bolagets utredning av alternativa lokaliseringar. Även nollalternativet har granskats. Miljöprövningsdelegationen accepterar bolagets redovisning av alternativ lokalisering.

Naturmiljö

Utifrån de fågelinventeringar som genomförts, de slutsatser som dras i redovisad skrivbordsstudie samt Länsstyrelsen i Jönköpings läns yttrande finner Miljöprövningsdelegationen att verksamheten planeras i ett område som måste bedömas vara av betydelse för kungsörn. Någon boplatz förefaller inte vara känd inom tre kilometer från planerade vindkraftverk, men i skrivbordsstudien framförs att det är ställt utom tvivel att kungsörn förekommer med flera häckande par i trakten som omger det planerade anläggningsområdet och att dessa revirhållande kungsörnspar nyttjar de norra och västra delarna av området som födosöksområde. Utifrån genomförda utredningar framhålls att det planerade anläggningsområdets västra delar, ungefär från kraftledningsgatan och västerut, hyser högre värden för traktens sträckande och övervintrande kungsörnar. Länsstyrelsen i Jönköpings län framhåller i sammanhanget även att områdets karaktär av orördhet behöver vägas in i helhetsbedömningen. Positionerna för vindkraftverk V03 och V04 ligger drygt två kilometer väster om den nämnda kraftledningsgatan och cirka 2,4 kilometer från närmsta övriga vindkraftverk som tillstyrkts av kommunen och därmed är möjliga att meddela tillstånd för.

Verk V03 och V04 är även belägna i närheten av två naturvärdesobjekt som bedömts ha naturvärdesklass 1 respektive 2. Av naturvärdesinventeringen framgår att naturvärdesobjekt A6 utgörs av ett litet fattigkärr med öppen mitt och skogsbevuxna kanter. Kärret verkar hydrologiskt opåverkat med krumma martallar i utkanterna. Kärrets naturliga hydrologi och opåverkade vegetation med en gradient av blöthet från höljornas blötaste partier till torrare risfält i kanterna skapar en mångfald av småmiljöer som ger ett påtagligt biotopvärde. Förekomst av tjäder och ett flertal andra naturvårdsarter ger ett påtagligt artvärde. Naturvärdet är beläget inom ett område som i det kartmaterial som redovisats i ansökningshandlingarna markerats

som etableringsområde för vindkraft i anslutning till verk V03. Av den hydrologiska utredning som redovisats framgår att exploateringen innebär att väg dras över östra delen av naturvärdesobjektet. Risken för negativ påverkan på naturvärdet bedöms vara hög. Jordarten består av torv, vilket motiverar extra försiktighet för att undvika oavsiktlig dränering eftersom jordarten är mycket genomsläpplig.

För naturvärdesobjekt A7 uppges att detta utgörs av en stor högmosse med välutvecklad kupol. Objektet har relativt stora arealer av myrarnas olika vegetationstyper i gradient från torrare skogklädd myr i kanterna till små öppna gölar i dess centrum och tuvor och höljor däremellan, vilket motiverar ett högt biotopvärde. Artvärdet är också högt med ett stort antal för naturtypen typiska arter av vitmossor och kärlväxter. Vid den fågelinventering som genomfördes av Calluna AB observerades även orre inom objektet.

Mot bakgrund av de uppgifter som framkommit om hur området nyttjas av kungsörn, att de yrkade positionerna är belägna i kanten av ett stort opåverkat område samt närheten till ovan nämnda naturvärden bedömer Miljöprövningsdelegationen att platserna för etablering av vindkraftverk V03 och V04 inte uppfyller kraven på en lämplig lokalisering enligt 2 kap. 6 § miljöbalken. Ansökan bör därför avslås såvitt avser vindkraftverk V03 och V04.

Landskapsbild och kulturmiljö

I närområdet för den planerade vindkraftsparken finns riksintresseområden för kulturmiljövården. I den påverkansbedömning som genomförts dras slutsatsen att inga kulturvården inom närliggande riksintresseområden berörs fysiskt av vindkraftsutbyggnaden och att ljudmässig påverkan med enstaka undantag uteblir. Påverkan på kulturvårderna är, när den förekommer, i huvudsak visuell. Den visuella påverkan är begränsad till vissa siktstråk och betraktelsepunkter.

Enligt Miljöprövningsdelegationens mening är det ofrånkomligt att en etablering av de aktuella vindkraftverken ger en påverkan på landskapsbilden och kulturmiljön. De planerade vindkraftverken ligger på cirka en kilometers avstånd och längre från riksintresseområdet Pålskog, och på cirka 500 meters avstånd och längre från riksintresseområdet Båramo. Mot bakgrund av avståndet, i kombination med de övriga faktorer som framhållits och som reducerar påverkan på de två riksintresseområdena, bedömer Miljöprövningsdelegationen att den etablering av vindkraftverk som detta tillstånd medger inte kommer att innebära någon oacceptabel påverkan på landskapsbilden eller de kulturmiljövården som finns i området.

Frågor om påverkan på fornlämningar med mera hanteras främst i kulturmiljölagen (1988:950). Miljöprövningsdelegationen bedömer att

utförd arkeologisk utredning är tillräcklig för att bedöma att lokaliseringen av verksamheten bör vara möjlig på den sökta platsen. Innan tillståndet tas i anspråk kan ytterligare arkeologiska utredningar behöva utföras i samråd med eller efter beslut från Länsstyrelsen i Jönköpings län som är tillsyns- och tillståndsmyndighet i frågor som regleras i kulturmiljölagen. Om fornlämningar som idag inte är kända påträffas inom verksamhetsområdet har verksamhetsutövaren en skyldighet enligt bestämmelserna i kulturmiljölagen att omedelbart stoppa arbetet och göra en anmälan till Länsstyrelsen i Jönköpings län.

Miljökvalitetsnormer

Miljöbalken har ändrats för att fullfölja intentionerna i EU:s vattendirektiv. Ansökan inkom före den 1 januari 2019 när nu gällande bestämmelser om miljökvalitetsnormer i miljöbalken trädde i kraft. Enligt övergångsbestämmelserna gäller äldre föreskrifter fortfarande för handläggning och prövning av ärenden där ansökan inkommit före ikraftträdandet. Genom direktivkonform tolkning av tillämpliga bestämmelser ska dock intentionerna i vattendirektivet få genomslag.

Bedömningen utgår ifrån den status och miljökvalitetsnorm för vattenförekomsten som har fastställts med stöd av vattenförvaltningsförordningen (2004:660). Miljöprövningsdelegationen bedömer att det finns förutsättningar för att verksamheten kan bedrivas utan att vattenmiljön i någon närbelägen vattenförekomst försämrats på ett otillåtet sätt, och att verksamheten inte kommer att äventyra möjligheten att uppnå den status som vattnet ska ha enligt en miljökvalitetsnorm.

Miljöbalkens mål och hänsynsregler

Om verksamheten bedrivs i enlighet med villkoren i detta beslut och om de åtgärder som redovisas i övrigt i ansökan vidtas, bedömer Miljöprövningsdelegationen att den verksamheten, i den omfattning som nu bedöms, inte strider mot miljöbalkens mål.

Miljöprövningsdelegationen bedömer att sökanden i tillräcklig omfattning har visat att de förpliktelser som följer av 2 kap. 1 § miljöbalken kommer att iakttas i den sökta verksamheten.

Av skäl som framgår ovan kan vindkraftverk V03 och V04 inte godtas. Vad gäller övriga fem vindkraftverk bedömer Miljöprövningsdelegationen att verksamheten går att förena med en från allmän synpunkt lämplig användning av mark- och vattenresurser samt med den för området gällande översiktsplanen. Lokaliseringen för vindkraftverk V06, V07, V08, V09 och V10 kan därmed godtas.

Tillståndstid och igångsättningstid

Bolaget har yrkat att tillståndet ska gälla i 35 år från det att beslutet fått laga kraft. Miljöprövningsdelegationen bedömer att yrkandet är skäligt och beviljar därför tillståndstid i enlighet med bolagets yrkande.

Bolaget har yrkat att igångsättningstiden ska anges till tio år från det att tillståndet fått laga kraft. Som skäl för yrkandet framförs att sökanden i dagsläget inte har någon färdig lösning för vindparkens nätuppkoppling och att tio års igångsättningstid behövs för att eliminera riskerna för att en nätuppkoppling inte ska kunna genomföras inom föreskriven tid.

Miljöprövningsdelegationen anser att igångsättningstiden ska regleras så att den ger tillräckligt utrymme för att inhämta de eventuella ytterligare tillstånd som kan krävas samt genomföra de byggnationer och arbeten som behövs för att sätta verksamheten i drift. Bedömningen ska utgå från att arbetena påbörjas i rimlig tid efter att tillstånd meddelats. Av ansökningshandlingarna framgår att transporter under byggskedet beräknas pågå under en period av två år, vilket ger en bild av hur lång tid som behövs för att genomföra nödvändiga anläggningsarbeten. Mot bakgrund av detta, och att tillståndet nu endast omfattar fem vindkraftverk, bedömer Miljöprövningsdelegationen att en igångsättningstid om fem år bör vara tillräcklig. Yrkandet om ytterligare igångsättningstid, utöver fem år, bör därför inte beviljas.

Miljöprövningsdelegationen konstaterar att det genom bestämmelserna i 24 kap. 2 § miljöbalken finns förutsättningar att ansöka om att förlänga igångsättningstiden, om tillståndshavaren visat att denne har giltigt skäl för dröjsmålet eller att synnerliga olägenheter skulle uppstå om tillståndet förfaller.

Sammanfattande bedömning av tillåtligheten

Om verksamheten bedrivs i enlighet med villkoren i detta beslut, och om de åtgärder som redovisas i övrigt i ansökan vidtas, bedömer Miljöprövningsdelegationen att det inte föreligger hinder mot att bevilja tillstånd för vindkraftverk V06, V07, V08, V09 och V10.

Villkor och andra bestämmelser

Flyttmån

Försvarsmakten har avstyrkt bolagets yrkande om en flyttmån på 100 meter för de nu aktuella fem vindkraftverken. Bolaget har i bemötande framfört att de kvarstår vid sin önskan om 100 meters flyttmån. Detta då bland annat geotekniska samt parkoptimeringsskäl medför att viss flyttmån är erforderlig. Miljöprövningsdelegationen bedömer att de

skäl som framförs av sökanden för flyttmån inte omöjliggör uppförande av vindkraftverken på de angivna positionerna, även om flyttmån ej medges. Miljöprövningsdelegationen finner därför inte hinder mot att bevilja tillstånd för vindkraftverken. För det fall det i fortsatt dialog med Försvarmakten framkommer att viss justering av vindkraftverkens positioner ändå är möjlig, föreskrivs i villkoret att en flyttmån om maximalt 100 meter kan godtas, efter godkännande från Försvarmakten.

Mot bakgrund av att viss flexibilitet medges för den slutliga utformningen av verksamheten, bland annat när det gäller slutligt val av typ av vindkraftverk, bedömer Miljöprövningsdelegationen att bolaget ska lämna in förslag till slutlig placering av vindkraftverk till tillsynsmyndigheten senast tre månader innan anläggningsarbetena påbörjas. Förslaget ska bland annat innehålla redovisning av försiktighetsåtgärder mot påverkan på skyddsvärda natur- och kulturvärden samt beräkningar som visar att begränsningsvärden för ekvivalent ljudnivå vid bostadshus, lågfrekvent buller inomhus och skuggning kan innehållas. Med anledning av detta bör tillsynsmyndigheten även ges möjlighet, genom delegation, att föreskriva de ytterligare villkor som kan behövas med anledning av slutlig placering av vindkraftverk och annan infrastruktur enligt villkor 3.

Buller

Miljöprövningsdelegationen bedömer att buller från verksamheten ska begränsas så att den ekvivalenta ljudnivån inte överskrider 40 dBA vid omkringliggande bostäder. Mot bakgrund av att upphandling av vindkraftverken sker efter att tillstånd meddelats samt att viss flyttmån kan komma att vara aktuell, bedömer Miljöprövningsdelegationen att det är viktigt att bolaget följer upp villkoret genom närfältsmätningar och beräkningar, eller genom immissionsmätningar vid bostäder, för den typ av verk som faktiskt uppförs. En redovisning av resultaten ska inges till tillsynsmyndigheten senast ett år från det att vindkraftsanläggningen tagits i drift. Om det föreligger särskilda skäl bör tillsynsmyndigheten kunna medge längre tid.

Miljöprövningsdelegationen bedömer även att begränsningsvärden för lågfrekvent buller bör föreskrivas som villkor, i enlighet med de riktvärden som anges i Folkhälsomyndighetens allmänna råd för buller inomhus.

Skuggor

Miljöprövningsdelegationen bedömer att skuggning ska begränsas så att den faktiska skuggtiden inte överskrider åtta timmar per år. Av den beräkning av skuggpåverkan som genomförts framgår att det kan vara svårt att klara dessa värden i vissa lägen. Miljöprövningsdelegationen bedömer därför att vindkraftverken behöver vara försedda med

utrustning som gör att verken kan stängas av för att reducera skuggpåverkan vid närbelägna bostäder, så att det kan säkerställas att begränsningsvärdet som föreskrivs i villkoret inte överskrids.

Hinderbelysning

Kraven gällande hinderbelysning regleras i annan lagstiftning. Miljöprövningsdelegationen bedömer emellertid att det med hänsyn till störning för närboende och påverkan på landskapsbilden bör föreskrivas som villkor att hinderbelysningen om möjligt ska skärmass av och reduceras så mycket som gällande lagstiftning medger.

Kemikalie- och avfallsfrågor

Verksamheten bedöms inte innebära någon omfattande hantering av kemikalier och avfall. Miljöprövningsdelegationen bedömer likväl att det bör föreskrivas som villkor att avfall och kemikalier ska hanteras på sådant sätt att förorening av mark och vatten inte riskeras.

Fladdermöss

Länsstyrelsen i Jönköpings län har framfört att de anser att villkor för skydd av fladdermöss, så kallat "bat mode", ska föreskrivas. Bolaget har i bemötande framfört att de anser att ett sådant villkor inte är nödvändigt för vindkraftverk på de positioner som nu är aktuella. Miljöprövningsdelegationen konstaterar att det förekommer fladdermusarter (större brunfladdermus och nordfladdermus) i området som bedöms ha ett beteende som gör dem extra utsatta för risken att skadas vid vindkraftverk. Mot bakgrund av att fladdermössens utnyttjande av området kan förändras av att vindkraftverken uppförs samt att avstängning i enlighet med det villkor som föreskrivs förväntas ge ett litet produktionsbortfall, bedömer Miljöprövningsdelegationen att det är motiverat att föreskriva villkor om att vindkraftverken ska stängas av under perioder då det finns en ökad risk att fladdermöss kolliderar med vindkraftverken. Miljöprövningsdelegationen bedömer att det bör utformas enligt de rekommendationer som ges i rapporten "Vindkraftens påverkan på fåglar och fladdermöss – Uppdaterad syntesrapport". Det innebär att vindkraftverk ska stängas av när medelvindhastigheten under 10 minuter är lägre än 6 m/s i rotorhöjd och att temperaturen samtidigt överstiger 14 grader. Detta gäller från solnedgång till soluppgång under perioden 15 juli till 15 september. Stoppreglering behövs inte vid kraftigt regn eller dimma, eftersom fladdermöss inte förväntas vara aktiva i samma utsträckning vid sådana väderbetingelser, åtminstone inte i rotorhöjd. Villkoret bör även innehålla möjlighet att låta vingarna röra sig mycket sakta av egen kraft för att undvika maskinskador (så kallat idlat läge), jämför avgörande från mark- och miljödomstolen i Vänersborg 2019-03-19 M 2709-18 samt mark- och miljödomstolen i Växjö 2019-11-22 M 4641-18. Då begreppet idlat läge inte ger entydigt svar på vilken

rotationshastighet med mera som avses bör möjligheten kombineras med delegation till tillsynsmyndigheten att meddela ytterligare villkor.

Säkerhetsfrågor

Det är verksamhetsutövaren som ansvarar för säkerheten vid vindkraftsanläggningen vad gäller bland annat risken för iskast. Miljöprövningsdelegationen konstaterar att det finns flera sätt att förhindra iskast, till exempel genom att reglera driften av verken i förhållande till förekomst av isbildning. Sökanden har även framhållit att om det visar sig föreligga ett behov så kan avisningssystem installeras på vindkraftverken. Miljöprövningsdelegationen bedömer mot bakgrund av de uppgifter som lämnats i ansökan, samt villkor 1 i detta beslut, att det inte är nödvändigt med ytterligare villkor gällande säkerhetsfrågor.

Återställande efter avslutad verksamhet

Miljöprövningsdelegationen bedömer att den plan för återställande av området efter avslutad verksamhet som redovisats av bolaget är godtagbar. Det slutliga återställandet bör dock ske i samråd med tillsynsmyndigheten. Av den anledningen är det angeläget att bolaget meddelar tillsynsmyndigheten i god tid innan verksamheten i sin helhet eller i någon del, upphör.

Tillsynsmyndigheten får också genom delegation möjlighet att föreskriva de ytterligare villkor som kan behövas vid återställande efter avslutad verksamhet.

Kontrollprogram

Bolagets verksamhet omfattas av förordningen (1998:901) om verksamhetsutövarens egenkontroll. Där ställs bland annat krav på rutiner för fortlöpande kontroll av att utrustning med mera för drift och kontroll hålls i gott skick. För att förebygga olägenheter för människors hälsa och miljön bör bolaget fortlöpande och systematiskt bedöma riskerna med verksamheten från hälso- och miljösynpunkt.

Miljöprövningsdelegationen anser att ett kontrollprogram bör finnas för verksamheten. Programmet bör bland annat omfatta kontroll och rutiner för att säkerställa att villkoren i tillståndet innehålls. När förslag till kontrollprogram tas fram bör samråd ske med tillsynsmyndigheten och det bör lämnas in till tillsynsmyndigheten senast sex månader efter att tillståndet tagits i anspråk eller vid senare tid som tillsynsmyndigheten bestämmer. Dessutom ska förslag på kontrollprogram för anläggningsarbeten tas fram och lämnas till tillsynsmyndigheten senast sex veckor innan arbetena påbörjas.

Länsstyrelsen i Jönköpings län har framfört att kontrollprogrammet bland annat ska omfatta kontroll av projektets påverkan på hydrologin

genom mätning av vattennivåer och flöde samt våtmarksområdets utbredning vid vatten- och våtmarker som kan komma att påverkas av projektet. Uppföljningen ska pågå i minst 10 år med start minst två år innan anläggningsarbeten påbörjas. Miljöprövningsdelegationen bedömer att tillsynsmyndigheten, med stöd av villkor 12, har förutsättningar att begära den kontroll av verksamheten som är nödvändig för att följa upp efterlevnaden av tillståndet. Miljöprövningsdelegationen föreskriver därför inte några ytterligare villkor med anledning av detta.

Besiktning

Mot bakgrund av att ansökan avser en ny verksamhet som innebär exploatering av naturmiljön bedömer Miljöprövningsdelegationen att kontroll behövs av att anläggningen uppförts i enlighet med tillståndet och med vad bolaget har angivit i ansökan. Besiktningen ska utföras av utomstående, sakkunnig besiktningsförrättare senast inom sex månader från det att verksamheten har satts igång eller vid den senare tidpunkt som tillsynsmyndigheten bestämmer. Detta bör därför föreskrivas som villkor.

Ekonomisk säkerhet

Miljöprövningsdelegationen bedömer att en ekonomisk säkerhet ska ställas för verksamheten och att det belopp om 720 000 kronor per vindkraftverk som föreslås av sökanden är otillräckligt. Miljöprövningsdelegationen vill här framhålla att syftet med ekonomisk säkerhet är att säkerställa att tillräckliga återställningsåtgärder kommer att kunna vidtas då verksamheten upphör. Säkerheten ska täcka de kostnader det skulle innebära om verksamhetsutövaren inte kan fullgöra återställningsåtgärderna och Länsstyrelsen istället tvingas upphandla dessa efter det att verksamhetsutövaren lämnat området. Det är även viktigt att ha i åtanke att tillståndet medger verksamhet under 35 år och att hänsyn därför bör tas till den inflation som kan väntas ske under perioden. Med detta i beaktande, samt med beaktande av vad som framkommit i Mark- och miljööverdomstolens dom, meddelad den 9 maj 2019, i mål nummer M 4293-18, bedömer Miljöprövningsdelegationen att det är skäligt att kräva att en säkerhet om minst 1 250 000 kronor per verk ska ställas innan tillståndet får tas i anspråk.

Prövning av formerna för hur säkerheten ska ställas sker av Miljöprövningsdelegationen i särskild ordning i samband med att säkerheten ställs.

Upplysningar

Miljöprövningsdelegationen erinrar om att meddelat tillstånd enligt miljöbalken inte befriar verksamhetsutövaren från skyldighet att rätta sig efter vad som föreskrivs i annan författning.

Hur man överklagar

Miljöprövningsdelegationens beslut kan överklagas hos Mark- och miljödomstolen i Växjö, se bilaga 2.

Beslutande i ärendet

Miljöprövningsdelegationens beslut har fattats av Bo Hultström, ordförande, och Karin Sigvardsson, miljösakkunnig. Länsstyrelsens föredragande har varit miljöskyddshandläggare Karl-Martin Axelsson.

Detta beslut har bekräftats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Bilagor

Bilaga 1. Karta och positioner för vindkraftverk

Bilaga 2. Beslut om kungörelsedelgivning och Hur man överklagar.

Kopia till

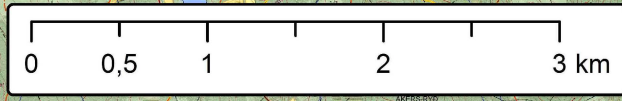
Enligt sändlista

Så här hanterar Länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa finns på
www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

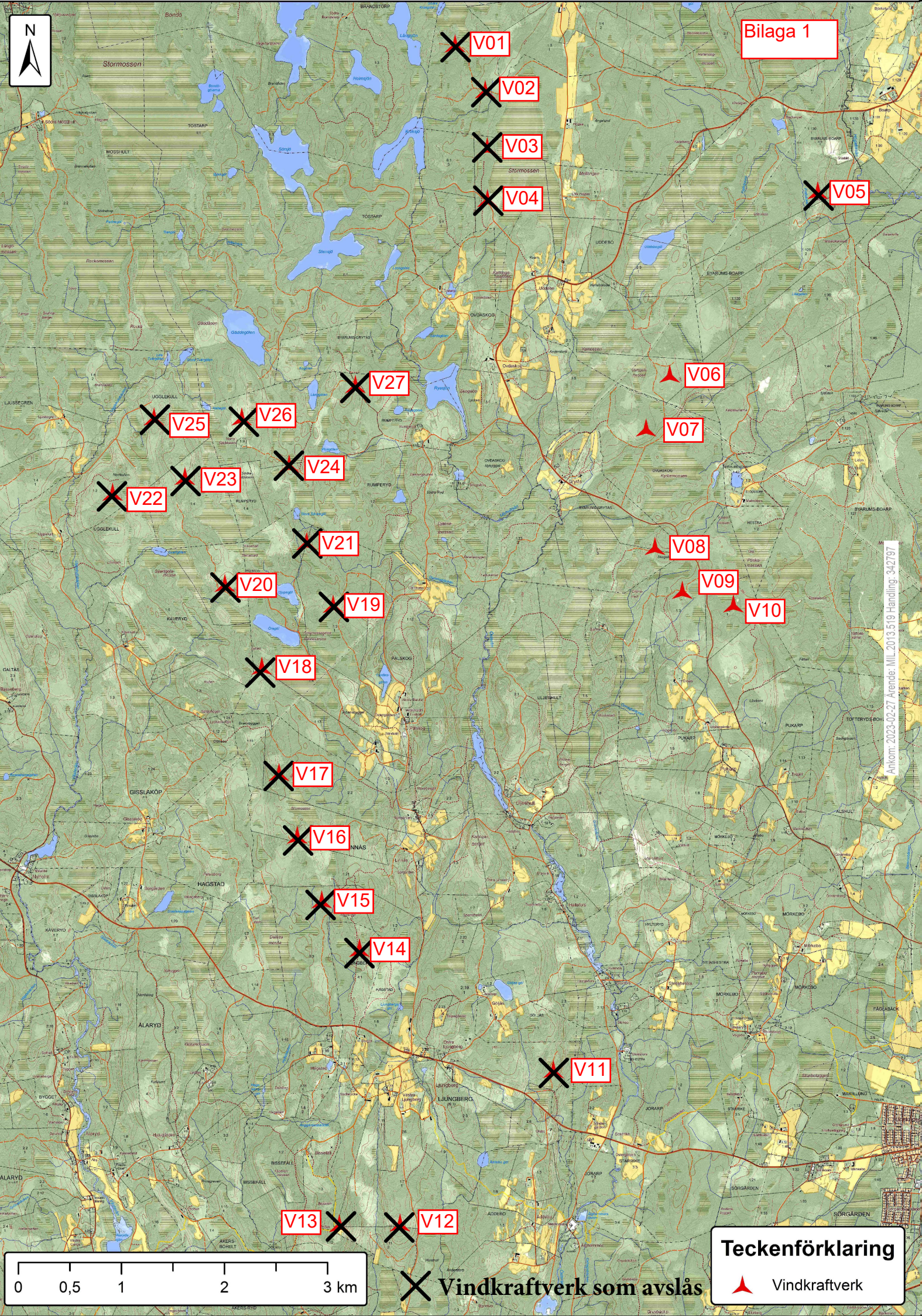
Bilaga 1

 Vindkraftverk som avslås

Teckenförklaring

 Vindkraftverk

Ankom: 2023-02-27 Ärende: MIL 2013.519 Handling: 342797

Positioner för aktuella vindkraftverk

Benämning vindkraftverk	E (Sweref99 TM)	N (Sweref99 TM)	Z (m.ö.h.)	Totalhöjd verk (m)
V01	440213	6375964	270	240
V02	440506	6375519	277,2	232,8
V03	440526	6374966	280,1	229,9
V04	440528	6374463	279,1	230,9
V05	443733	6374540	235	250
V06	442296	6372763	263,1	246,9
V07	442067	6372240	262,1	247,9
V08	442154	6371091	246	250
V09	442419	6370666	258,4	250
V10	442914	6370533	257	250
V11	441168	6366026	240	250
V12	439680	6364537	249,6	250
V13	439090	6364530	267,6	242,4
V14	439285	6367200	280,8	229,2
V15	438920	6367668	285,1	224,9
V16	438682	6368294	298,7	211,3
V17	438505	6368904	305	205
V18	438338	6369933	295,8	214,2
V19	439030	6370530	289,6	220,4
V20	437980	6370732	305	205
V21	438773	6371137	275,5	234,5
V22	436890	6371616	296,1	213,9
V23	437592	6371771	300,1	209,9
V24	438603	6371890	277,6	232,4
V25	437292	6372347	285,6	224,4
V26	438143	6372347	296,2	213,8
V27	439246	6372601	269,6	240,4

Delgivning

Länsstyrelsen delger detta beslut genom kungörelsedelgivning. Kungörelsen ska inom tio dagar efter dagen för detta beslut införas i **Post- och Inrikes Tidningar** samt **Jönköpings-Posten** och **Värnamo Nyheter**.

Beslutet hålls tillgängligt hos Länsstyrelsens enhet för miljöprövning, Östgotagatan 3, Linköping och hos aktförvararen i ärendet, Kommunledningskontoret i Vaggeryds kommun.

Ett exemplar av kungörelsen ska översändas till kommunen, sökanden och aktförvararen för att vara tillgänglig för sakägarna.

Delgivning anses ha skett på fjortonde dagen efter dagen för detta beslut, under förutsättning att kungörelsen inom ovan nämnda tid har införts i ovan nämnda tidningar.

Hur man överklagar

Miljöprövningsdelegationens beslut kan överklagas hos Mark- och miljödomstolen vid Växjö tingsrätt. Överklagandet ska dock skickas till Länsstyrelsen. Överklagandet skickas med vanlig post till **Miljöprövningsdelegationen, Länsstyrelsen Östergötland, 581 86 Linköping** eller med e-post till ostergotland@lansstyrelsen.se

Överklagandet ska ha kommit in till Länsstyrelsen senast den **27 april 2022**. Om överklagandet har kommit in i rätt tid överlämnar Länsstyrelsen överklagandet och handlingarna i ärendet till Mark- och miljödomstolen.

I överklagandet ska ni ange vilket beslut som överklagas och hur ni vill att beslutet ska ändras. Ange även namn, adress, telefonnummer och eventuell e-postadress.

Om ni behöver fler upplysningar kan ni vända er till Länsstyrelsen.

Så här hanterar Länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa finns på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

Hur man överklagar

MMD-02

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rätts-tillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.